

**Előfizetési díj:**  
 Egész évre . . . 10 K — f  
 Fél évre . . . 5 K — f  
 Negyed évre . . . 2 K 50 f  
 Egyes szám ára 20 fillér

**Hirdetmények:**  
 3 hasábos petítor egyszer  
 18 fillér, többszöri hirdetésnél 14 fillér.

# ZALAMEGYE

**A lap**  
 szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez (Wlassics-utca 25. sz.), az anyagi részét illető közlemények pedig a kiadóhivatalhoz (Ujváros-utca 25. sz.) küldendők.

**Kéziratokat**  
 nem küldünk vissza.

## ZALAVÁRMEGYEI HIRLAP

politikai, társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap reggel.

### Magyarország földmivelésügye.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter sok irányú tevékenysége Magyarország minden rendű polgárának elismerésében részesül, mert az ország mezőgazdaságának fejlesztése érdekében mélyreható reformokat kezelt és részben már alkotott.

Darányi egy vaskos kötetben számol be tevékenységéről, amelynek a címe: Magyarország földmivelésügye 1897—1902.

A 200 lapra terjedő kötet felöleli a földmivelésügyi miniszterium egész tevékenységi körét s kimerítően tárgyalja azon törvények és rendelkezések hatását, amelyek 1897-től 1901-ig végrehajtottak; továbbá ismerteti a miniszter által létesített gazdasági és szociális intézményeket s azokat az alkotásokat, intézkedéseket, amelyek egyes vidékek gazdasági érdekeinek előmozdítása céljából kezdeményeztettek.

A kötet tartalmát egy cikk keretében ismertetni nem lehet. Általánosságban csak csak annyit mondhatunk, hogy a könyv minden lapján láthatjuk, tapasztalhatjuk, minden újabb intézmény ismertetéséből meggyőződhetünk, hogy Magyarország földmivelésének előmozdítása, fellendítése ér-

dekében szakadatlan és céltudatos munka folyik és hogy a haladásnak az a folyamata, amelyet a világ gazdasági élete megenged, nem szünetelt az utolsó években, sőt fokozottabb mértékben igyekeznek előre a nemzet legnépszerűbb miniszterének, Darányi Ignácnak bölcs vezetése alatt.

A miniszter által kiadott kötetből ezáltal az állattenyésztésre és tejgazdaságra vonatkozó fejezet egyes részeit ismertetjük, hogy buzdításul szolgáljanak különösen a kiscgazdáknak az állattenyésztés minél intenzívebb felkarolására.

Bár régebben az állattenyésztés volt hazai mezőgazdaságunk alapja, az a múlt század azon időszakában, mely mezőgazdasági kulturánk fejlődésével összeesik, a gabonaneműek és olajnövények termesztésének volt kénytelen az első helyet átengedni, mit egyébként ennek jövedelmezősége akkor kellően indokolt.

De a legutóbbi évtized elején már élénken lehetett tapasztalni, hogy ép úgy, mint a nyugati államokban régebben észlelték, nálunk is az állattenyésztésnek egyre növekedik a jelentősége.

E tapasztalat helyességét eléggé igazolta

egyebek közt külkereskedelmi forgalmunknak az a tendenciája, hogy a gabonakivitelnek azelőtt évtizedeken át domináló szerepét az állatok és állati termékek kivitele rohamos lépésben mindinkább közéletelte, sőt a kilencvenes évek közepén, mielőtt a sertéskivitelben a vész folytán beállott óriási hanyatlás bekövetkezett, tul is szárnyalta. Ennek az a nagy fontossága is van, hogy azokban a milliókban, a melyek állatok és állati termékek kiviteleért országunkba folynak, a kiscgazdák és földmivesek százezerei is osztozkodnak.

Az 1895-ik év végén megejtett országos állatszámolás eredményében a juh kivételével minden állatnemben a korábbi, vagyis 1884-ik évi állatszámolás adataihoz képest tetemes szaporodást mutatott, mely a szarvasmarhánál közel husz százalék.

Az állattenyésztés emelésével szoros összefüggésben van a tejgazdaság is, amely hazánkban ma már annyira elterjedt, hogy arról legalább általánosságban még azok a gazdák is tájékozottak, kiknek még nem volt módjukban gazdasági üzemükbe ezt az ágazatot bevonni.

A tejgazdaságnak a kiscgazda udvarában

### TÁRCA.

#### Róma.

II. Külső képe.

Róma immár harminc éve az új olasz királyság székhelye, de azért az élő város fíjjelmonásait még mindig s úgy látszik még nagyon sokáig, a pápaság adja meg.

Bár középületein ott büszkélkedik a S. P. Q. R.\* fölírás, bár a Capitolium kertjében állandóan táplálnak egy-két farkast a római királyok emlékére s egy sást a világhódító légiókéra, de a földkerekség minden részéből ide zarándokló hívek tömegei, a százféle talárban körülbolyongó papok és apácák ezerei, a szebbnél-szebb templomok nagy száma hangosabban hirdetik, hogy a kereszténység fővárosában vagyunk; s a régi nagyság omladozó maradványain és a legújabb kor modern intézményein kívül itt minden, a mi tiszteletreméltó, a mi nagyszerű, a papák hatalmára és áldozatkészségére emlékeztet. A királyi palotán kezdve, Róma legfényesebb épületeinek, villáinak, muzeumainak majdnem mindegyikén ott diszeleg a hármaskorona s a homlok-kövekbe bőkezű papák nevei vannak vésvé. Az utcák és terek díszei, szobrai, oszlopai feltűnő nagy számú és művészi kivitelű szökőkutjai felírásaikban jórészt papákat hirdetnek felállítóikul.

A pápaság legvégzetesebb hibájának, a nepotizmusnak köszönheti Róma legragyogóbb reneszánszkori palotáit, művészeti emlékeinek legszebb, legritkább darabjait. A mely családnak

\*Senatus populus que Romanus (a tanács és a római nép.)

csak egyetlen tagja felléphetett a pápai trónra, annak meg volt alapítva szerenésje, hatalma, gazdagsága; a föld az ő számukra termé gyümölcsei legjavát; a munkás kéz az ő kényelmük biztosításában fáradt el s koruk lángelméi az ő diesőségük nagyobbítására vették kőbe, vetették vászonra eszméiket.

A Corsini-, Albani-, Rospigliosi-, Altieri-, Barberini-, Ludovici-, Farnese-, Medici-, Borg-hese-paloták pompája s mesés értéket képviselő gyűjteményei és drágaságai a főpapi hatalom és kincstár forrásából veszik eredetüket s ormán ma is büszkén viseli közülök nem egy a tiarával és Szent Péter kulcsaival megtöltött családi címert. A királyi palotának homlokán V. Pál nevét olvashatjuk, s a királyi termék díszes, tágas előszobájának gazdag aranyozástól ragyogó mennyezetén szintén pápai címer ötlük szemünkbe.

Tévednénk azonban, ha az elmondottakból azt következtetnénk, hogy az örök város végtelen sorozata a főuri palotáknak s csak végig kell sétálni rajta bármely irányban, hogy az építészeti remekeket sorba szemlélhessük.

Valósággal fel kell azokat kutatnunk, mert Róma nagy területen fekszik, s az idők folyamában mind több és több helyet értékesítő ember körülépíté őket közönséges, sokszor piszkos, szurtos lakóházaival s az elszegényedő mágnás családok gyakran áldozzák fel a mindenható pénzért terjedelmes kertjeiket is, nem törődve a silány környezettel, mely megrontja levegőjüket, elveszi kilátásukat s tönkreteszi palotájuk architektúrai hatását.

Pedig Róma külső képének szépségét a templomokon kívül épen e paloták volnának hivatva emelni, mert a mi rajtuk kívül az utolsó szá-

zadokban épült, az nem igen haladja meg egy kisebb vidéki város színvonalát. Az utolsó három évtized munkája pedig, bármily elismerésre méltó eredményeket mutathat is fel, nem volt elég ahhoz, hogy Rómát egészében külső fényre, tisztaságra és csinra nézve a többi nagy, modern, nyugat-európai fővárosok magaslatára emelje.

Mert bár a tökéletesedés minden téren megindult, sok körülmény közrejátszása folytán a város egyelőre még csak szerényebb eszközökkel dolgozhatik saját fejlesztésén.

Gyorsabb, erővel teljesebb haladásának legfőbb akadályát az általános szegénység képezi.

Róma tele van koldussal.

Míg a legtöbb európai főváros emberszerető lélekkel, de erős kézzel igyekezik fényes utcáinak a nyomor eltüntetésével, szegényeinek társadalmi és hivatalos uton való fölségítésével derült képet adni, addig Róma e tekintetben valósággal tehetetlen.

Mindenfelől könyörgő kezek nyulnak az ember, különösen az idegen felé. Az utcán lépten-nyomon kéregető toppan élénk; a szent helyek előtt bénák mutogatják sebeiket, fogyatkozásaikat; a templom ajtaja kinyílik előtte, mikor kilincsre akarod tenni kezedet s megjelenik egy üres marok, mely alamizsnát vár a tett szolgálatért. Elég valamely vendéglő, kávéház előtt leülnöd, hogy ott teremjen néhány toprongyos suhanc, kik egy darabka kenyert, cukrot, egy falat húst kérnek, de ügyesen kapják el a feléjük hajtott szalámihéjat is. Tágasabb tereken cigánykereket hányó gyerekek kiabálnak rád s hívják fel figyelmedet egy esekélységgel megjutalmazandó művészetükre. Megállsz nézgetve egy épületet, templomot, szobrot, s rögtön akad,

való meghonosítása a falusi tejszövetkezeteknek és a velük kapcsolatos vajtermelésnek és kivitelnek vetette meg alapját.

A falusi tejszövetkezetek alapítására irányuló törekvések sokáig sikertelenek maradtak, mert népünk idegenkedett a szövetkezéstől, nem is tartotta érdemesnek csekély tejtermésének értékesítése végett valamit kezdeni és egyáltalán nehéz volt különösen kisgazdáinkat meggyőzni arról, hogy érdemes volna miatta szövetkezeteként egy vagy kétezer korona összegű befektetést tenni.

Végre a baranyavármegyei Mária-Kéménd község lakóit 1895.-ben sikerült szövettségbe vonni, csak a gazdaközönségnek alig fele lépett a szövetkezetbe, de a mint megindult a tejszövetkezet üzlete, csakhamar az utolsó szálig minden tehéntartó gazda tagja lett a szövetkezetnek, hová a házi szükséglet fedezésén felül maradt tejet, naponként 1300—1400 litert beszállították.

A tejből gépek segítségével vaját és turót készítvén, a költségek levonásával a tej literjét tisztán 12 fillérért értékesítették. Ez uton a szövetkezet tagjai az első évben 35.000 koronát kaptak a tejért, mely termékük addig, persze kisebb arányban előállítva, nyomtalanul elkallódott a háztartásban.

A kéméndi tejszövetkezet hire hamar elterjedt a környéken és 1901. évben a magyarországi tejszövetkezetek 40.673 tagja volt 69.507 üzletrészszel.

A mely vidéken sűrűbben alakultak tejszövetkezetek, ott a feldolgozás és értékesítés javítása végett, vajtermelő központok létesültek. A tejszövetkezetek ide szállítják be a tejszint, innen pedig a vaj vagonszámra külföldre megy, a legtöbb Németországba, a hol ez a vaj minőségével kiváló helyet biztosít magának.

Az első vajtermelő központ 1899.-ben alakult Temesvárott, utána pedig 1900.-ban Szabadkán, Dombóvárott és Veszprémben.

Ez uton nagy fejlődésre képes, úgy szólván új kivitelre való áru keletkezett, melynek növekedő forgalma 1901. évben 13.866.827 koronát tett ki.

Nem rég nálunk is megkísérelték a tejszövetkezetek létesítését, azonban aránylag csekély eredménnyel. Pedig hogy mekkora nemzeti jövődelmet jelent a tejtermékek kivitele, a fenti szám mutatja. Zalavármegyében az állattenyésztés oly fontos gazdasági ág, hogy nem szabad abba hagynunk a tejszövetkezetek felállítására irányuló akciót.

### Apponyi Albert gróf levele a F. M. K. E.-hez.

Mikor a Pozsonyvármegyei Közművelődési Egyesület Apponyi Albert grófot megválasztotta elnökévé, a F. M. K. E. igazgató választmánya levélben üdvözölte őt. Apponyi Albert gróf ez üdvözlésre sajátkezű levélben válaszolt az egyesületnek. A levél Thuróczy Vilmos es. és kir. kamaráshoz van intézve s így hangzik.

*Méltóságos Elnök Ur!* Hogy történt, hogy nem, hogy a Méltóságod bölcs vezetése alatt álló Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület szíves üdvözlő levelére ilyen sokáig nem válaszoltam, annak magyarázatába nem bocsátkozom. Megtudnám adni indokát azon zaklatott életmódban, a melyet az egész nyáron át folytatnom kellett; de inkább egyszerűen elnézésüket kérem, hivatkozva arra a testvéri indulatra, a mely a közös szent célért küzdőket egymáshoz kapcsolja és arra a tiszteletre, a melyet e térnek régibb megművelői iránt érzek. Fogadja ily elkésetten is jó indulattal igaz hálám kifejezését és azt a kijelentésemet, hogy a bizalom, a melylyel működésem elé tekintenek, hatalmas buzdítással szolgál e bizalom kiérdemlésére.

A siker, az sajnós, nem függ egyesek jóakaratótól és buzgalmtól, hanem nagyrészt olyan tényezőtől, a melynek akcióképessége és akciókészsége az utóbbi időben nagyon lelohadt. A magyar társadalmat értem ez alatt, a mely bizonyára nem fogyatkozott meg hazafiságában, de súlyos anyagi gondokkal küzdve, nehezebben emelkedik föl eszményi célok átérzésére, tevékeny felkarolására. Pedig szegény társadalmunktól is

telnek az a fejenként igen csekély és összegezésében mégis nagy eredményű anyagi áldozat, mely működésünk éltetéséhez szükséges; gondjainkban pedig valóságos üdülést nyújtana az a néhány pillanat, a melyet a nemzeti céljainkkal való foglalkozásnak szentelnék. A legnagyobb nehézség abban áll, hogy erőnk forrását másutt kell keresnünk, mint a hol működésünk érvényesül; ez utóbbinak tere első sorban az a terület, a hol a magyarságot kiszorítani készül a nem magyar ajkuak nyelvi terjeszkedése; azután meg a nem magyar ajku testvéreink-lakta egész vidék, a kiknél a hazafiatlan izgatásokat ellensúlyozni, a hazafias érzelmeket ébren tartani, az állami nyelv ismeretét terjeszteni iparkodunk. És bár ezzel első sorban a nem magyar ajku testvéreinknek és a fenyegetett magyarságnak érdekében cselekszünk, még nem jutottunk odáig, hogy ezt az igazságot az első megértsék és nem várhatunk erőt azoktól, a kik maguk is támogatásunkra szorultak. A tiszta magyarságra kell tehát támaszkodnunk, ennek érdeklődését és a nemzeti egység iránt való érzékét annyira fokoznunk, hogy az anyagi és szellemi áldozatért és munkáért, a melylyel működésünket elősegíti, teljes ellenértéket találjon abban, a mit idegen ajku testvérei és szorongatott fajrokonai tőlünk nyerne. Egész feladatunk közvetítés ama tiszta magyar ajku vidékek közt, a melyektől a működés eszközeit nyerjük és azon fenyegetett területek közt, a melyekre e működésünk terjed. A siker attól az erőttől függ, a melyet onnan ide átvinni tudunk. E közvetítő feladatnak sajnós az a nehezebbik része, a melylyel a magyarság felé fordulunk; de ebben kell mindennek előtt sikert érünk.

Mikor fog ez beállni, mikor fog ennek folytán egyleti tevékenységünk hatalmasabb lendületet venni, nem tudom. De kell, hogy beálljon egy újabb nemzeti fellendülésnek a korszaka, a melyet a pangás korszakán keresztül akkép bevárni, hogy le nem szerelünk, hogy a kereteket számára készen tartjuk, hogy annyi erővel, a mennyit összeszedni birunk, mégis szakadatlanul tovább működünk, szintén nagy és fokozatos feladat, ama várva-várt fellendülés beállhatásának föltétele.

Midőn szerény tehetséggel a mai lankasztó körülmények közt a szent célt munkáló egyesületek egyikének élére léptem és magam körül látom a esüggedni nem tudó férfiak tekintélyes számát, tekintetem a szebb jövő felé fordul, törhetlen bizalommal, szilárd akarattal. És hálával ragadom meg a testvéri jobbot, a melyet a F. M. K. E. lelkes vezére felém nyújtottak, csak azt óhajtván, hogy sikerüljön bizalmukat igazolni. Budapest, 1902. okt. 22. Kiváló tisztelettel maradok Méltóságodnak kész szolgálója *Apponyi Albert.*

a ki bőséges felvilágosítással szolgál, természetesen borraival fejében. Valamennyiök kívánságának pedig eleget tenni annál nehezebb, mert Rómában aprópénz nincs forgalomban. Legkisebb kézen forgó pénzdarab az öt centezimós, mely körülbelül öt fillérnek felel meg. Az árak is rendszeresen úgy vannak megszabva, hogy ne szoruljunk kisebb pénzre s valóban érdekes, mondhatjuk nevetséges a mód, a hogyan ellenkező esetben segítenek magukon. Negyvenhárom fillér áru apróságot vásároltam s az átadott lirából így ötvenhét fillért kellett volna visszakapnom. E helyett adtak ötvenötöt s a hiányzó két fillér fejében minden szó vagy kérdés nélkül adtak rá egy ingombot. A dolog Róma egyik legnagyobb áruházában történt.

A koldusokon kívül sok zaklatásnak van kitéve az idegen a különféle csecebececsékkal kereskedő utcai árusok részéről, kik rajokként lepik el a látogatottabb helyeket, messzire eléje futnak az embernek s versengve kínálgatnak fényképeket, albumokat, könyvecskéket, messzelátókat, mozaiktárgyakat, régiségutánzatokat s egyebeket. Nem hiszem, hogy sok szegény család van Rómában olyan, melynek egy-két tagja ne foglalkoznék e kétes jellegű pénzkereséssel. Alighogy felcseperedik a gyerek, kezébe nyomnak ötven darab képes levelezőlapot s neki bocsátják a városnak. Természetesen mindenért kétszeres, háromszoros árt kérnek s azonfelül a váltásnál is becsapják azt, a kit lehet. Tolakodásuk néha a bosszantásig, néha a nevetségig megy. A Szt. Pál templom előtt állottam; kezemben a messzelátó, de azért oda sompolyog egy bolygó optikus s a nyakamba akar verni még egyet.

„Nem kell, van“ s mutatom neki.  
„Kérem, ez jobb.“  
„Nem igaz!“  
„Próbáljuk meg.“  
„Ha jobb sem veszem meg.“  
„Kérem, nem kell megvenni; cseréljük el kevés ráfizetéssel.“  
„Nem cserélek.“  
„Meg tetszik bánni.“

A körülöttem állók már mosolyogtak, én pedig kénytelen voltam hosszú lépésekkel menekülni. Szóval a római alsóbb néposztály óriási erővel és nagy furfanggal folytatja a létért való küzdelmet, mert sok az ember s az idegenforgalom az életet roppant drágává teszi.

Az általános szegénységen kívül azonban hátráltatja még a város modern irányu fejlődését s különösen szépülését az olasz építési mód (nem érte itt a művészi építkezést) s a lakósságnak a tisztaság iránt való csekély érzelme. A nap kelte itt már jóval égetőbb mint nálunk s az olasz, a ki szeret az utcán, a hova nemesak áruit rakja ki, hanem a mesterember gyakran asztalát, székét, szerszámaikat is, csak úgy teremthetett magának védelmet a forróság ellen, ha szűkre s így árnyékosra szabta városa utjait.

Az előbbi századok népei, melyek még nem ismerték az irodában naphosszat való görnyedést, inkább utcai életet éltek, a mihez délen a keskeny sikátorok hűvössége ugyszólván nélkülözhetetlen volt. S hogy az ilyen szűk utcák, hol kocsit és gyalogjáró összeolvad, a legkisebb eső után megtelnek sárral, piszokkal, az természetes. Vannak itt bolthelyiségek, melyek deszkafallal két részre vannak választva: az egyik

vendéglő, a másik tehénistálló. Az idegen e helyeken valóban végigélvezheti a kellemetlen szagok változatos skálájának összes fokait. S ha hozzávesszük, hogy a régibb házak jó része lapos tetővel levén földve, nem bir padlással s azért olasz szokás szerint az ablakokba s az ablakok alatt kifeszített drótokra aggatják és teregetik ki száradás végett fehérneműiket s minden fajta ringyes-rongyos ruhadarabjaikat, melyek folyton a járókelők feje fölött libegnek-lobognak: akkor előttünk áll egy valódi olasz utca képe. És sajnós, hogy Rómában ez utca nem a kivételek közé tartoznak, hanem a város javarészt tesz ki. Igazi fővárosias, nagy és ragyogó kereskedésekkel, véges-végig modern épületekkel szegélyezett, széles utja Rómának alig van kettő-három. Igen sokszor akadályát képezik a rendszeres, szabályos építkezésnek a régi romok, maradványok is, melyekkel lépten nyomon találkozunk s melyeket lehetőleg eredeti helyükön és alakjukban gyekezznek fenntartani.

Az utóbbi századok sűrű építkezése folytán sokat elvesztett Róma nyilvános üdülőhelyeiből, parkjaiból, kertjeiből, de azért még mindig néhány nagyon szép sétahelyely diéskedhetik. A Gianicolo és Pincio pálmái, ciprusai és szökőkútjai kellemes bűvösséget nyújtanak a nyár hevében a tikkadt közönségnek; terraszai pedig remek kilátást a városra és az Albán-hegyekre. Mindkettő tele van hintve a nemzet nagyjainak mellszobraival, hogy a római már gyermekkorában, játszás közben tanulja őket megismerni s e megismerés folytán megszeretni és megbecsülni.

A Pincion péntek kivételével mindennap 1/2 16-tól 17 óráig (Olaszországban tudniillik hivatalo-

Ennek a levélnek, amelynek mását a F. M. K. E. küldötte át hozzánk, a tartalmát pedig jó lesz megszivlelni minden magyar embernek, mert rövid szavakkal határozottan megjelöli azt az irányt, amelyet a magyarság megerősítése érdekében követnünk kell és mert a társadalom lelkiismeretének fel kell ébrednie, mikor Magyar ország egyik legnagyobb államférfia kénytelen kimondani azt a fájdalmas igazságot, hogy a magyar társadalom nehezen emelkedik fel eszményi célok átérésére és felkarolására.

Az eszmények elvesztése, az ideális célok kiesínnyelése az oka annak, hogy nemzeti megerősödésünk és kulturánk nem halad oly gyors lépésekben előre, mint azt Apponyi gróf és a hozzá hasonló jó magyarok óhajtanák.

## A helypénz.

Még nem vagyunk abban a helyzetben, hogy — igéretünkhöz képest — más városok helypénzdíjszabását a tanács előterjesztésével összehasonlíthassuk, mert az adatokhoz, nem juthatunk; ezért a helypénz kérdésével ezuttal is csak általánosságban foglalkozhatunk.

A tarifa tételeinek megállapításánál a piacra vitt áruk értéke, az elfoglalt terület nagysága és az eladásra kínált áru (állat) darabszáma vehető alapul.

A helypénzszedési jog története arra utal, hogy a helypénz tulajdonképpen azért az előnyért fizettetik, amit a vásár az eladónak biztosít, ezidőszere pedig a vásári rendszert, közegészségügyi szolgálat, vásárterek tisztogatása stb. által a városoknak és községeknek vagy uradalmaknak okozott költségek által válik leginkább indokolttá; miután továbbá az eladó a helypénzt a vevőre áthárítani igyekszik: a helypénz megállapításának leghelyesebb és legigazságosabb alapja az áruk értéke volna. Minél nagyobb értékű az áru, rendszerint annál nagyobb az eladó aránylagos haszna, tehát annál nagyobb a vásár által nyújtott előny; minél nagyobb forgalmat tud a kereskedő, vásároló vagy iparos elérni, annál méltányosabb, hogy a vásártartási jogot gyakorló község költségeihez hozzájáruljon s annál könnyebb a helypénzt a vevőkre áthárítani.

A piacra vitt áruk értékét egyedül mérvadóknak tekinteni azonban nem lehet azért, mert ennek az alapján változatlan tarifa tételeket megállapítani nem lehet. Kénytelenek vagyunk tehát az elfoglalt terület nagyságát és a darabszámot is kombinációba venni, úgy azonban, hogy ezek csak eszközei legyenek az értékhez való arányosításnak.

A városi tanács javaslatában pedig épen ezek s az arányosításra való törekvés jutnak kifejezésre és véleményünk szerint a tarifa megállapításához helyesebb utat választani nem is lehetett volna.

Hogy mennyire sikerült a helyes arányt megtalálni, arra visszatérünk.

san 24 órát számítanak) katonazene játszik s ilyenkor megtelik a park sétálókkal; heregei, grófi, bárói fogatokkal, idegenekkel és városbeliekkel. A világiak diszkrét polgári ruháinak egyhangúságát a föld minden részéből ide sereglett papok fehér, barna, kék, vörös, biborszínű tarkán szegélyezett talárjai teszik változatosabb s itt-ott belevegyül a tömegbe egy-egy trasztézei asszony is ruhája fölött viselt színes selyemfüzőjével. Este, mikor a sétahelyeket bezárják, betólnak a járó kelők a korzóra, hol most hangos élet veszi kezdetét.

A különben is lármás nép zaját emeli az utcai árusok kiáltozása s a hintórobogás, végsőkéig fokozza a rikkanások éktelen kiáltozása, mely olyan áradatban támadja meg az ember fülét, hogy könnyen idegessé teszi a hozzá nem szokottakat. Mert itt mindenkinek megvan az a joga, hogy üvölthet, rikogathat torkaszakadtából az utcán végig; ezért senki őt felelősségre nem vonhatja s az élénk természetű, heves vérmérsékletű olasz igénybe is veszi szabadságát, ha hasznát látja. Tíz és tizenegy óra között kissé elesenedesül a város, de tizenkettő felé, mikor a színházak, mulatóhelyek kiürülnek, még egyszer felesenedül mindenfelé az élet jele, mely azután csak éjjel után hallgat el lassan-lassan. Az enyhe éj ráborítja fekete takaróját az örök városra s álomba ringatja lakóit.

Vida Sándor.

A magunk részéről azt az álláspontot foglaljuk el, hogy a város ezidő szerint nem alkothat olyan szabályrendeletet, amely a helypénz szedéséből folyó jövedelmét csökkentené, sőt arra kell törekednie, hogy azt fokozza azon határig, amíg a vásárok látogatottságát nem befolyásolja.

Természetes törekvés az, hogy a helybeliek a vidékiekkel szemben maguknak kedvezményeket biztosítsanak. A vidéki vásároló itt adót nem fizet, a vásárok előnyeit pedig éppoly élvezi, mint a helybeli. Az a kérdés azonban, hogy a helybeliek részére minő kedvezményeket lehetne biztosítani.

Azt az óhajtatást, hogy a helybeliek a helypénz fizetés alól teljesen mentesíttessenek, a város nemcsak pénzügyi szempontokból nem teheti meg, hanem azon polgárookra való tekintettel, akik a vásárokból semmi közvetlen hasznot nem látnak, az igazság és méltányosság is kizárja ennek keresztülvételét mindaddig, amíg a helypénzből származó jövedelem jelentékeny esőkenése pótlódó emelkedést nem jelent.

De el kell menni a méltányosság legvégső határáig.

Nézetünk szerint a helybeliek részére biztosítandó kedvezményeknél azonban szintén különös tekintettel kell lenni arra, hogy azokat csak helybeliek vehessék igénybe s a szabályrendeletet kijátszani ne lehessen.

A mult hetekben a tanács elé terjesztett javaslattal polemizáló nyomtatvány került hozzánk, amelyet a helypénzszedési jog volt bérlői tettek közzé. Ebből, de közvetlen tapasztalatból is azt vettük észre, hogy az felelne meg leginkább a közóhajtatásnak, ha már nem lehet a teljes mentességet biztosítani, a helybeliek minden esetben a tarifában megállapítandó díjtétel felét legyenek kötelesek fizetni.

Ez a törekvés és óhajtatás nagyon érthető, sőt első pillanatra méltányosnak is látszik, de egy nagy hibája van: nehezen vihető keresztül és az ilyen értelmű szabályrendelet könnyen kijátszható volna.

A zalaegerszegi vásárookra pl. a marhafelhajtás sokszor annyira tömeges, hogy nincs a világnak az a szemes helypénzszedője, aki a tolongásban ki tudná válogatni, melyik állat helybeli tulajdonosé, melyik vidékié. A marhalevelek vizsgálására pedig nincs idő. Azt is megteheti azután akárki, hogy behajtja a barmait zalaegerszegi komájához, aki azokat a sajátjaitként állítja ki a piacra. Kölesönként marhalevéllel is rá lehetne szedni a helypénzszedőt, ki lehetne játszani a szabályrendeletet. Kérdéssé válnék, vita tárgyat képezhetné az is, hogy a helyben lakó, vagy itt adót fizető birtokosnak a város határán kívül fekvő birtokáról behajtott állatai melyik díjtétel alá esnek.

Már pedig minél jobban ki lehet játszani a tarifát, minél több vita keletkezhetik a bérlő és vásároló között: a helypénzszedési jog anyagi értéke annál kevesebb lesz, mert a haszonbérlet ezeket az esetlegességeket mind eleve felszámítja, mikor ajánlatot tesz.

Az állatok után tehát feltétlenül egységes díjtételt kell alkalmazni, tekintet nélkül arra, hogy vidéki, vagy helybeli gazda állítja-e ki azokat a vásárra.

A 40 filléres díjtételt egy szarvas marhára, vagy lóra nem találjuk tulzottnak és azt hisszük, hogy egyébként is keresett állatvásárait ez nem befolyásolhatja. Már egy 100 korona értékű állatnál ez az összeg nem jöhet számításba s a vevőre egyébként is könnyen áthárítható.

Hasonló technikai akadályai vannak a kedvezményes díjtétel alkalmazásának a kosaras piacon is, valamint a szárnyasokra nézve. Ki tudná azt mindeu esetben megállapítani hogy melyik cikk, és melyik kosár tartalma származik a város területéről, melyik vidékről? Vagy nem tud mindenki példát arra, hogy a helypénz megtakarítása végett hányféle praktikát üznek a vidéki élelmes asszonyok? Bizony kijátszanák azt a kedvezményt s a vidékiek sokkal nagyobb kárt okoznának a városnak, mint amennyi hasznot biztosítana a kedvezmény a helybelieknek.

Egészen másként áll a dolog az iparosokra és kereskedőkre nézve. Ezeket, ha a szabályrendeletben kimondatik, hogy kedvezményes díjtétel mellett csak egy sátrat állíthatnak, feltétlenül és biztosan lehet ellenőrizni. De egyébként is a kedvezményes díjtételre való igényük sokkal indokoltabb, mint az őstermelőké.

Először is figyelembe veendő az, hogy az

iparos és kereskedő biztos vásároló, akire tehát a helypénz állandó terhet ró, amely a város háztartásához való hozzájárulását emeli; míg az őstermelő csak alkalomszerűleg keresi fel a piacot. A kereskedő és iparos vásárra vitt cikkeinek értékesítése tekintetében százféle eshetőségek, esetleg veszteségek van kitéve, míg az élelmiszer árusítók cikkei majdnem feltétlenül bizonyossággal értékesíthetők, tehát a kereskedő és iparos által előlegezett helypénz azonnali visszatérülése bizonytalan, az egyéb fogyasztási cikkek után előlegezett helypénz pedig legnagyobb részében azonnal visszatérül, ezért könnyebben elviselhető.

Van azonban a dolognak egy másik oldala is, amely szintén megszivlelendő. Az iparos és kereskedő azon adásvételi ügylet után, amelyet a vásáron köt, már meg van adóztatva a kereseti adóban, amelynek kivetésénél az általa produkált összes cikkekből származó jövedelmet s a kereskedő összes üzleti forgalmából, tehát a vásárolásból eredő jövedelmet is figyelembe kell venni; míg az őstermelő a piacon kötött adásvételi ügylete után adóval sújtva nincs; azok csak a gazdálkodáshoz tartozó eseklmények s az az előny, az a haszon, amit a piac igénybevétele az őstermelőnek gazdálkodása nagyobb jövedelmében biztosít, nincs annyira közélokra igénybe véve, mint azoké, akik kereseti adót fizetnek.

Vegyük csak pl. számításba a tejgazdaságot. A városi piac az összes tejgazdasági termények igénybevételel lehetővé teszi minden munka veszteség nélkül. A tejgazdaság pedig tudvalevőleg egyike a legjövödelmezőbb gazdasági ágaknak a kisbirtokosok részére. És ha ezen a réven megháromszorosodik is a birtok jövedelme, az adó nem emelkedik egy fillérral sem.

Ugyanezt lehet felhozni az állattenyésztésre is, amely olyan helyeken, ahol keresett vásárok állanak a gazdák rendelkezésére, az őstermelő jövedelmét mindenesetre tokozozák annyira, hogy a helypénzt meg nem érzi, míg az iparosra és kereskedőre nézve ez annyival inkább érzékeny teherre válhat, minél nagyobb versenynek van kitéve a vásárokon.

Ha tehát igazságosak akarunk lenni, első sorban az utóbbiaknak igyekszünk kedvezményt biztosítani, természetesen addig a határig, amíg azt a méltányosság és pénzügyi tekintetek megengedik.

A tanács javaslatának az a része, amely az iparosok és kereskedők által fizetendő helypénzt a piacon elfoglalt területek nagysága szerint akarja szabályozni, nagy visszatetszést keltett.

Pedig igazságosabb és helyesebb támpontot aligha fognak találni. Igaz, hogy a négyzetméterenként megállapított 10 f díjtétel magasnak látszik, de csak egyes iparágakra. Egy szabónak a sátra esetleg 20—30 négyzetméter területet is elfoglalhat; egy fazekas, bábos, asztalos kénytelen szintén nagyobb területet igénybe venni s így minden heti vásáron 1—2 korona helypénzt fizetni; ez pedig az elérhető forgalomhoz képest kétségtelenül nagy summa. Viszont azonban egy 10—15 négyzetméter terjedelmű sátorban százakra menő forgalmat produkál a gyolcsos, a rófos, a vaskereskedő s ezeknek a haszna sem állítható arányba a fazekással, vagy a bábossal.

A területszerinti egység tételt tehát szintén arányosítani kellene az elérhető forgalommal, az eladásra kínált áruk értékével és ezek figyelembe vételével progressív tételt lehetne alkalmazni, figyelembe véve még azt is, hogy a forgalmasabb pontokat rendszeren azok az ipar- és kereskedelmi ágak tartják megszállva, amelyek természetüknél fogva nagyobb összegű forgalmat érnek el s így magasabb díjtételt bírnak el, mint a kisiparos szerény állványa, csekély értéket képviselő áruja. Az arányosan emelkedő egység tétel helyes alapját kell tehát kellő körültekintéssel megkeresni és alkalmazni.

A tarifát pedig nem csak abból a szempontból kell felfogni, hogy önmagunkra talán néhány garassal nagyobb terhet rovnunk, hanem azt is meg kell fontolni, hogy egy helyes tarifával a városnak biztos és a vásárok látogatottságával mindig emelkedő jövedelmet biztosítunk, amely szintén csak a mi javunkra esik és ennek a jövedelemnek legnagyobb részét — ha a helypénzdíjszabás helyes elvek alapján állapítatik meg — vidéki vásárolóktól szedjük be. Ha azonban nagyon szűkkeblűek leszünk s csak arra törekszünk, hogy azokat a tételeket, amelyek

néhány polgárt közvetlenül érintenek, minél lejjebb srófoljuk, akkor a vidékieknek teszünk legjobb szolgálatot, mert elvégre a vásárosok legnagyobb tömegét azok teszik s a vidékiek helyett azt az egész összeget, amelyet helypénzben nekik elengedtünk, magunknak kell pótdobban megfizetnünk.

### Kérelem a népkönyha érdekében.

»Szegények mindig vannak veletek.«

Akinek gazdagságot adott az Ur, az gondtalanul tekinthet a holnapra s aggodalom nélkül várja a zord telet, amely megsokszorozza a nyomorultak és éhezők kinjait.

Akinek erős kezét, tudós fét juttatott az Isten, az bátran felveheti a harcot az étellel, csak munkacereje és munkakedve meg ne fogyatkozzék.

De a kiknek semmijük sincs, akiket a kor, a betegség, vagy a sorscsapások megfosztottak munkacerejüktől, akiknek osztályrésze a nyomor, akik a szegénység terhét viselik egész életükön keresztül: ezek a szegények félve, szorongva néznek a tél elé, amikor tiszter nehezebb a betevő falatot megszerezni, mint nyáron; amikor meleg ruhára, meleg szobára, élelemre nem telik azokból a fillérekkel, amiket az irgalom juttat a kezükbe. Sokan vannak azok is, akiket a tél megfoszt a munka lehetőségétől s a telet éhezve, fázva nyomorogják keresztül.

Ezek a szegények a jólétet élvezők felé nyújtják kezüket; a társadalomhoz könyörögnek támogatásért. És a társadalomnak meg kell hallania a szegények könyörgését, mert a nyomort enyhíteni a legszentebb emberi kötelesség.

Ez az osztály az, melynek érdekében felemel esdeklő szavamat városunk nemeslelkű közönségéhez és felhívom a figyelmet a zalaegerszegi népkönyhára, a szegények legjótékonyabb intézményére, mely a zord téli hónapok alatt városunk szegényeit valláskülönbség nélkül meleg étellel látja el.

Ha magunk és családunk jólétéért halált adhatunk az Istennek, ha nap-nap mellett terített asztalhoz ülhetünk: gondoljunk azokra, kik az éhség kinjaitól szeretnének menekülni. Ha napi fáradsalmunk után pihenőre térünk és a jó Istenhez fordulunk lelkünk benső fohászával, vessünk egy tekintetet azokra, kikre az élet teher és akik jószágunkban lelik egyetlen biztosságot: a létüket.

Ha a sors jótéteményeit élvezzük s derült jókedv vesz körül bennünket: jussanak eszünkbe azok a szenvedő nyomorultak, kik ázva és fázva esdenek hozzánk egy falat kenyérért.

Ne feledjük el, hogy aki a szegénynek almizsnát ad, adományát az Ur oltárára teszi.

Ha a népkönyha nemes célokat szolgáló oltárára áldozunk, lehetővé tesszük a népkönyha fennmaradását, melyet ismételtlen is a nemes-szívűek jóakarataiba ajánl

Zalaegerszeg, 1902. november 8-án

Dr. Isoó Jánosné  
a népkönyha vezetője.

### Soproni kereskedelmi és iparkamara köréből.

#### I.

A nagykanizsai 20. honvéd gyalogezred étkezési bizottsága különféle mennyiségű liszt, rizs, dara, tarhonya, árpagyöngy, lenese, bab, zsir, burgonya, paprika, zöldség, hagyma, só, cukor, mák, káposzta, turó, köménymag, tojás, ecet és tej szállításának biztosítása céljából a nagykanizsai honvéd gyalogsági laktanya élmező tiszti irodájában f. évi november hó 18-án nyilvános ajánlati tárgyalást tart. A szabályszerűen kiállított ajánlatoknak legkésőbb a tárgyalás napján d. e. 10 óráig kell a tárgyaló bizottsághoz beérkezniük.

Miről az érdekelteket oly megjegyzéssel értesítjük, hogy a szállítási feltételek az említett élmező-tiszti irodában naponta d. e. 9—11 óra közt tudhatók meg.

#### II.

Az érdekelteket ez uton értesítjük, hogy az acetylengáz előállítására és világítási vagy más célokra való felhasználására tárgyában a kereskedelmi és belügyminiszter által együtt kibocsátott szabályrendelet hivatalos helyiségünkben kapható.

A szabályrendeletet kívánatra meg is küldjük.

#### III.

A m. kir. államvasutak igazgatósága pályázatot hirdet az 1903. év folyamán szertáráiban összegyűlt üres petroleumos hordók eladása iránt. Az ajánlatok legkésőbb f. évi november hó 15-ig nyújtandók be.

Miről az érdeklődőket oly megjegyzéssel értesítjük, hogy a részletes pályázati hirdetmény kamaránk hivatali helyiségében megtekinthető.

Sopron, 1902. évi október hó 31-én.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

### Hirek.

**Elismerés.** Azon alkalomból, hogy dr. Ruzsicska Kálmán kir. tanácsos tanfelügyelő a Zrinyi emlékoszlop javára Csáktornya rendezett, ünnepélyes felolvasást tartott Zrinyi Miklósról, a rendező bizottság egy a hős és költő életéből vett mozzanatok rajzaival ékesített díszes köszönő okmányt kézbesített a királyi tanfelügyelőnek.

A lelkes szövegnek alapjólata a következő: „Mi muraköziek a Zrinyi nemzetség tagjai vagyunk: Ő volt a mi védelmezőnk s ő mentett meg minket a magyar hazáért. Hálánkat egy emlékoszlop felállításával óhajtjuk nagy földünk iránt leróni. Nagyságodnak Zrinyi idealismusához méltó felolvasása szándékunk kivételét anyagi szempontból is elősegítette; de sokkal becsesebb az a magas és lelkesítő érzés, melynek nyomai Nagyságod felolvasása folytán örökké fognak élni Muraköz fiainak a leányainak szívében.“

A köszönő okmányt a rendező bizottság nevében Ziegler Kálmán elnök, Tóth István, Czvetkovics Antal, Margitai József és Dobony Elek irták alá. A szép rajzokat Diénes Károly állami tanító képezdei rajztanár készítette.

**Anyakönyvi kinevezés.** A m. kir. belügyminiszter Holló Emil jegyzői irnokot a murakirályi, Grezina József s. jegyzőt a pacsai, Balogh György s. jegyzőt a sármelléki, Harmath Béla jegyzői irnokot a dráskovei anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesekké kinevezte.

**Uj aljegyzői állás Zalaegerszegen.** A belügyminiszter beleegyezését adta abba, hogy a zalaegerszegi anyakönyvvezető helyettesi állásra engedélyezve levő 1400 korona évi tiszteletdíj felhasználásával Zalaegerszeg városnál egy új aljegyzői anyakönyvvezető helyettesi állás szerveztessék.

**A zalaegerszegi szepítő egyesület** alapszabályai a m. kir. belügyminiszterium által jóváhagyatván, a választmány f. évi november hó 11. napján d. u. 5 órakor a zalaegerszegi városháza nagytérképében ülést tart. Tárgysorozat: 1. Várhidy Lajos egyesületi alelnök jelentésének tárgyalása. 2. A szepítési munkálatok megállapítása. 3. Esetleges indítványok tárgyalása.

**Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárak létesítése tárgyában.** — Dr. Jankovich László gróf főispán értekezletet hívott össze, amely értekezleten leendő megjelenését Dr. Fáy Gyula, a pénztár igazgatója is kilátásba helyezte. Az értekezletre — amely f. hó 12-én d. e. 11 $\frac{1}{2}$  órakor fog a vármegyeház nagytermében megtartatni, — minden érdeklődő meghívatik.

**Alapszabály jóváhagyás.** A sümegi róm. kath. temetkezési egyesület alapszabályait a belügyminiszter a bemutatási záradékkal ellátta.

**Adomány.** Kayser János ur (Bécs) a zalaegerszegi népkönyha részére 12 koronát adományozott, amelyért halás köszönetét fejezi ki a népkönyha vezetője.

**Névváltoztatás.** Schnutzer Mór és kiskoru Károly, Antonia, Andor és Erzsébet balatonfüredi lakosok nevének „Szlávi“-ra, Kohn Lázár Lajos és Ödön fia zalalövői lakosok nevének „Kertész“-re kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

**Hegyközségi közgyűlés.** Jánka hegyközség 1902. évi november hó 30-án délelőtt 9 órakor a városháza kis tanácstermében rendes közgyűlést tart, melynek tárgyai: 1. az 1901. évi hegyközségi számadás megvizsgálása; 2. az 1903. évre szóló költségvetés elkészítése; 3. netáni indítványok tárgyalása.

**Tanító választás.** Ilias Géza és Iliasné Szupper Julia nagypősei tanítókat Felsőszemenyén egyhangulag tanítókká választották.

**Allami tanítók mozgalma.** A tervezett fizetésrendezéssel az állami tanítók nincsenek megelégedve. Ezért elhatározták, hogy mozgalmat indítanak sérelmeik orvoslására. A kezdeményező lépést ezuttal a pancsovaiak tették meg. Nehogy azonban az elégedetlenség tulesapjon a medrén, az állami tanítók országos egyesületének elnöksége elhatározta, hogy a sérelmes pontokat a miniszterelnök, a pénzügyminiszter és közoktatásügyi miniszter és az országgyűlés elé viszik. Sérelmesnek találják az áll. tanítók azt, hogy a polgári iskolai tanítók kezdőfizetését egész életükön keresztül sem érhetik el végfizetésükkel és hogy az állami tisztviselők kezelőszemélyzete négy évi tanulmányi idő után 1400 K fizetést nyer, míg a tanítók nyolc évi tanulmányi idő után csupán 1000 koronát. Az elnökség elhatározta azt is, hogy az állami tanítókat általános nagygyűlésre hívja össze. A meghívókat már szét is küldötte. A gyűlés ma délután két órakor lesz a fővárosban a vármegyeház dísztermében. Zalából szintén sok tanító vesz részt a gyűlésen.

**A persely.** A nagykanizsai izr. templomban két vaspersely volt a falra fölerősítve, amelyek a jámborok bőkezűségéből rendesen tartalmaztak voltak. Valami elvetemedett tolvaj nem átalotta éjszakának idején a templom ajtaját feltörni s a perselyeket elvinni.

**Jóváhagyás.** A vármegye törvh. bizottságának ez évi május hó 12-én tartott közgyűlésében elkerült bábaszabályrendeletet a Nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium f. évi 91398/VI.-b. 1902. sz. a jóváhagyta.

**Hauser János tragédiája** immár befejeződött. A roszt utra tévedt ember anyagilag és erkölcsileg elzüllyve megszökött Nagykanizsáról. A nyomozás kiderítette, hogy az ügyvéd Németországba szökött, később pedig nyomára jöttek, hogy Josef Hager név alatt Regensburgban tartózkodik. A múlt héten a regensburgi rendőrség dr. Hauser Jánost letartóztatta. A fogoly egy őrizetlen pillanatban bevette a folyton magánál hordott strichnint és néhány pere alatt meghalt.

**Megyei takarékpénztár.** Bács- Bodrog vármegye törvényhatósági bizottsága, Latinovics Pál főispán indítványára, elhatározta, hogy megyei takarékpénztárt létesít. A takarékpénztárral kettős célt óhajt a vármegye elérni: egyrészt olesó kölesönöket adni a népnek, másrészt pedig az elérendő nyereséget kulturális és közgazdasági célokra fordítani.

**A magyar föld.** Szepesvármegye közönsége a Magyarország és Galicia közt az ugynevezett „Halastói“ határvonal megállapítására kiküldött nemzetközi bizottság döntését Magyarország területi integritására nézve sérelmesnek tartván, felirt a képviselőházhoz, hogy a bizottság határozatát ne vegye tudomásul. Ezt a feliratot hasonló szellemű felirattal leendő támogatás végett vármegyénknek is megküldte.

**A palackok hitelcsitése.** Egy korábbi miniszteri rendelet szerint a koresmákban használt sörös palackok korona bélyegzővel való ellátására adott határidő lejárt. A kereskedelmi miniszter azonban a rendelet végrehajtását további intézkedésig felfüggesztette.

**Öngyilkos asszony.** Császár Pál szentgyörgyvölgyi gazdaember fiatal feleségével nagyon rosszul élt. A perpatvar örökös volt a házastársak között. Az asszony végre megsokalta a dolgot és otthagya az urát. A szomszédban vett fel lakást és varrással kereste a kenyerét. A múlt héten átment az urához, hogy apró esepró holmiját összeszedje és átszállítsa új lakására. Az asszony otthon találta az urát, aki szemrehányásokat tett neki. Császárné elkeseredésében lekapta a mestergerendáról az éles konyhakést és a mellébe szurt. A férj átkarolta az asszonyt, hogy több kárt ne tehessen magában, de ez még egy szurást ejtett magán s rövid idő alatt meg is halt. A csendőrség a férjet letartóztatta, mert ez a gyanu merült fel, hogy az asszony nem önkézevel vetett véget életének.

**Alapos berugás.** Böndör Ferenc uram alaposan bevehetett a mureiből, mert az utfélen találta meg, fülíg sárosan, rongyosan, véresen. Böndör restelte a dolgot s azt mondta, hogy színe világát se látta a bornak, hanem valami rablótámadásaak esett áldozatul. A rablók összeverték, megszurkálták és az árokba lökték. A vizsgálat azonban kiderítette, hogy a meséből egy szó sem igaz. Böndör be volt rugva, kidob-

ták a koresmából s miután lábai alig bírták, össze törte zuzta magát.

**Phylloxera zárlat.** Nagyréce község szőlőiben a phylloxera jelenléte megállapítván, nevezett község határa a földművelésügyi miniszter 80092 1902. számú rendeletével zár alá helyeztetett.

**Megérdemelt kitüntetés.** Ő. cs. és kir. fensége Bourbon Fülöp herceg még a múlt évben kinevezte a közkedvelt Feller V. Jenő gyógyszerészt udvari szállítójának. Ezen kitüntetés méltán sorakozhatik a többihez, melyekben a Feller gyógyszerész részesült, mert mint ismeretes, kítűnő háziszere „Elsa Fluid“ a párisi, londoni, berlini, római és nizzai kiállításokon is ki lett tüntetve. A Feller-féle „Elsa Fluid“ gyógyít köhögést, influenzát, lázt, csusz- és köszvényt, fej- mell- és fogfájást, szurást, görsöt, szaggatást, gyomorbajt, étvágytalanságot, szembajt stb. Nagyon fontos, hogy minden családnak legyen készlete az „Elsa Fluid“-ból, miután számtalan megbetegedésnél felülmulthatatlannak bizonyult. Kevés család van monarchiánkban különösen a vidéken, a hol a híres Feller-féle „Elsa Fluid“ (12 üveget vagy 6 duplaüveget 5 K-ért bérmentve küld Feller V. Jenő gyógyszerész Stubica, Templom-utca 137. szám (Zágrábmegye) hiányoznia, mert ez nem titkos szer, hanem sokoldalú hatásánál fogva orvosok is ajánlják.

**Kirakat tolvajok.** Két helybeli iparos inas a napokban egyik kereskedés kirakatát felnyitotta és abból egy pár fekete bőrből készült élős cipőt ellopott. Károsult kereskedő egyiket elcsipte s átadta egy rendőrnök, aki aztán bekísérte.

**Őrült a hivatalban.** Varga István kiskanizsai illetőségű, 20 éves pénzügyigazgatósági napidíjas a minap megjelent a rendőrségen s egy hamis egy koronást mutatott be. Panaszát olyan zavart módon adta elő, magaviselete annyira gyanusnak tűnt föl, hogy orvosilag kellett megvizsgáltatni s ekkor kítűnt, hogy a szerencsétlen fiatalemberen az örütség tört ki. Polytan azt hajtogatja, hogy üldözik a hivatalban is, magán lakásán is. A rendőrség őrizet alá vette és beakarta szállítani a helybeli közkórházba, azonban itt, hely hiánya miatt fölvehető nem volt, ennél fogva elszállították Nagykanizsára mint illetőségi helyére.

**Tolvaj cseléd.** Sebestyén Mária helybeli cseléd nem nagy hűséget tanúsított gazdája iránt. A mit lehetett, elcsinált. Jó ideig tarthatott ez, mert különféle ruhaneműket találtak meg nála, a mikor holmijait átkutatták. Károsult gazda panaszára a rendőrség letartóztatta és kihallgatása után átadta a királyi ügyésznek.

**Thália papját elzárták.** Kőmives Imre, a ki büszkén nevezi magát Thália papjának, s a ki kisebb községekben humoristikus előadásokat szokott tartani, a minap többet talált a guratra önteni, mint a mennyit rendes körülmények között megbir, minek következtében az aszfalton keresett pihenőt fáradt tagjainak. A rendőrfőnök ráakadt, megkönyörült rajta és beszállította az őrszobába, később pedig, mikor Kőmives uram fejéből elpárolgott a szesz, botrányos részegség miatt följelentették. A vége az lett a dolgnak, hogy Thália papját elzárták.

**Életunt agg.** Guoth Imre alsóörsi lakos 80 éves földműves megunta a hosszú élet terhét. Az öregkorral járó bajok s egyéb gondok is bántották. Egy őrizetlen pillanatban felakasztotta magát az öreg ember. Mire rátaláltak, meg volt halva.

**Ingyenes facsemeték.** A földművelésügyi miniszter 1903. évben ismét nagy mennyiségű erdei facsemetéket osztat ki. Kiseb birtokosok erdőterületek felújítására és beerdősítésére kért ingyen facsemetéket csak akkor kaphatnak, ha a kerületi erdőfelügyelőség vagy az illető közigazgatási hatóság által igazolják kedvezőtlen anyagi helyzetüket, hogy saját költségükön facsemetéket termelni nem képesek. A szállítási és raktározási költségeket maga az állam fedezi. A nagyobb birtokosok a termelési költségek megtérítése mellett kaphatnak facsemetéket. Az ingyenes facsemeté kiosztásáért a folyamodványokat december 15-ig kell az illető kerületi erdőfelügyelőségek útján a földművelésügyi miniszterhez benyújtani. Végül az 1898. évi XIX. t.-c. 1. és 2. §-a értelmében állami kezelés alá tartozó erdők s kőpár területek birtokosai csemeteszükségeiket az illető m. kir. állami erdőhivatalnál jelentsék be.

**Lezuhant a fáról.** Balogh János vétyem pusztai lakos a vétyemi erdőben a fa tetejéről leesett és meghalt.

**A megmentett katonatiszt.** Egy fiatal, délceg katonatiszt, ezredének díszje, feljebbvalóinak dédelgetett kedvence, fülíg szerelmes volt egy művelt leányba. Házasságot is ígért neki. Katonánál azonban kaució nélkül nem lehet házasságot kötni. A leánynak nem volt több pénze egy pár ezer koronánál, ennél fogva a hadnagynak le kellett mondania tisztii állásáról, hogy ígéretét beválthassa, mert imádoztjának esillogó szeméi győztek az atilla arany esilagai fölött. Egy előkelő részvénytársulatnál pénztárnoki állást nyert el és itt már elég volt menyasszonya pénze a szükséges kaucióhoz. Boldog jegyepár alig győzte várni a kitűzött esküvő határnapját, midőn a véletlen egyszerre nagyot változtatott a fiatal pár sorsán és boldogságuk felhőtlen egét egy cikázó villámcsapás zavarta fel. Egy délután a vőlegény szédült ábrázattal rohan menyasszonyához. „Tönkretettek, édes, egyetlenem!“ „Végünk van!“ Egy volt tisztársamért, kit elhelyeztek innen, jótálltam nagy összeg erejéig s ez a szerencsétlen ember öngyilkos lett, amit csak ma tudtam meg, midőn a jótállási váltó alapján lefoglalták a kauciót. Ha nem tudom a váltót rövid idő alatt rendezni, elvesztem állásomat!“ Elképzelhető az eddig boldog pár kétségbeesett helyzete. A menyasszony vigasztalja, biztatja és buzdítja vőlegényét és midőn épen a nagy veszélyre és Isten jószágára hivatkozna, kopogtattak. „Tessék!“ — felelt a félig-meglepett és félig kétségbeesett menyasszony és egy komoly uriember lép be, mint a Török A. és Tsa bankházának, mely Magyarországon a legnagyobb osztályosjegyzet, képviselője s jelenti, hogy a budapesti Teréz-körut 46. szám alatti főüzletből jön. Anélkül, hogy sokat magyarázgatna, leolvassa a menyasszony asztalára egy esomé ezres bankót és kéri a nyersorsjegyet. Ime ismét bizonyult, hogy a hol a baj legnagyobb, ott Isten segítsége legközelebb.

**Az Országos Munkás és Cselédsegélypénztár javára** a kereskedelmi miniszter fontos rendeletet adott ki a minap a Munkás-segélypénztári tagok felvételi és biztosítási díjainak beküldése tárgyában. Elrendelte ugyanis a miniszter, hogy a hatóságok a befizetési lap hátuljára postadíj utánfizetése nélkül minden egyes esetben ráírhatják, hogy a kérdéses összeget kinek a részéről terjesztik fel és milyen célra. Ez az üdvös rendelet nagyon megfogja könnyíteni a hatóságoknak s különösen a községyi jegyzőknek dolgát: miután eddig mindig külön levélben kellett felvilágosítást küldeniök arról, hogy az egyidejűleg feladott összeget ki fizette be, s mire vonatkozólag, felvételi díj képen-e, vagy esetleg gép biztosítási díj gyanánt, vagy egyéb célra. Ez az üdvös rendelet tehát igen nagy mértékben egyszerűsíteni fogja az eljárást.

**Nemes emberbarát.** Gróf Nákó Sándor értesítette az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár központi igazgatóságát, hogy nagyszentmiklósi urodalmának 250 cselédjét beiratja a pénztárba és tagsági díjait saját pénztárából fogja fizetni. Bár minél nagyobb körben találna követőkre a nemeslelkű főúr példája.

**Vásár.** Zalaszentgróton a legközelebbi országos vásár folyó november hó 11-ére esik.

**A közbiztonságon levágott állatok száma.** Múlt október hónap a közbiztonságon levágott 35 drb nagy szarvasmarha, 77 drb tejfogó, 51 drb borjú, 186 drb birka és 201 drb hizott sertés.

**Állategészségügyi kimutatás vármegyénk területén f. hó 2-án a hivatalos adatok alapján:** *lépfene:* Dióskál 1 u., Szentgrót (polgárváros) 1 u.; *takonykór:* Csáktornya 1 u., Zalaegerszeg 1 u.; *ivarszerui hólyagos kiütés:* Alsószenterzsébet 3 u., Mumor 1 u., Muravid 6 u., Hegyesd 6 u., Zalalöv 1 u.; *rühkór:* Misefa 1 u., Nagykapornak 4 u.; *sertésorbán:* Mindszentkál 1 u., Náprádfa 3 u., Dióskál 1 p., Taliándörögd 3 u.; *sertésvész:* Alsólendva 7 u., Zalaújvár 5 u., Eszteregnye 11 u., Fityeház 16 u., Füzvölgy 9 u., Gelse 17 u., Langviz 6 u., Nagyréce 9 u., Zalaújvár 2 u., Ujudvar 3 u., Zalamerénye 5 u., Alsópáhok 1 m., 1 u., Balatonyörök 4 u., Rezi 7 u., Sárnellék 2 m., Szentandrás 1 m., Alsószemenye 1 m., Csörnyeföld 2 u., Felsőszemenye 12 u., Kerkaszentkirály 1 m., Kerkatőfal 3 u., Kisesernecz 6 u., Kislakos 8 u., Lasztonya 9 u., Tolmács 6 u., Dömeföld 12 u.,

Kányavár 9 u., Kissziget 5 u., Lentiszombathely 1 u., Mikefa 1 u., Szentkozmadombja 2 u., Alsóháhot 1 m., Egeraracs 5 u., Nagyhorvát 7 u., Nagyrada 11 u., Szabar 1 m., Szentmárton 7 u., Alsómihályovecz 2 u., Szentmária 5 u., Balatonederics 11 u., Balatonfüred 1 u., Dízsel 8 u., Nemesvita 1 m., Salföld 19 u., Szepetk 2 u., Bezeréd 5 u., Zalanémetfalu 22 u.

**Vetőmagvak ára.** Mauthner Ödön budapesti magkereskedő értesítése szerint Budapesten 50 kilogrammonként: *vörös heremag* 65—75 K; *lucerna* 60—64 K; *muharmag* 7½—8½ K; *balta em* 14—15 K.

**Téli vasúti menetrend. Zalaegerszegre érkezik**  
a) *Bobárol* 8 óra 39 p. reggel, 5 óra 45 p. d. u.,  
b) *Csáktornyáról* 9 óra 15 p. reggel, 8 óra 24 p. este. *Zalaegerszegről indul:* a) *Bobára* 9 óra 29 p. reggel, 4 óra 12 p. délután; a) *Csáktornyára* 4 óra 59 p. reggel, 5 óra 52 p. délután. *Helyi közlekedés Zalaegerszeg és Zalaszentiván között:* *Zalaegerszegről Szentivánra indul:* 6 óra 30 p. reggel, 11 óra 54 p. délelőtt, 2 óra 33 p. délután, 6 óra 15 p. este. *Szentivánról Zalaegerszegre érkezik:* 7 óra 56 p. reggel, 1 óra 17 p. délután, 4 óra 48 p. délután, 7 óra 25 p. este. *Szentivánról indul:* a) *Szombathely felé* 5 óra 6. 20 p. reggel, 7 óra 15 p. reggel, 3 óra 13 p. délután, 6 óra 25 p. d. u., 2 óra 17 p. éjjel; b) *Nagykanizsa felé* 7 óra 11 p. reggel, 12 óra 37 p. délután, 3 óra 55 p. d. u., 9 óra 54 p. este, 2 óra 21 p. éjjel.

## Irodalom.

**Magyar Könyvtár.** A Wodianer-féle kiadó cég nagy népszerűségű vállalata, a Radó Antal-tól szerkesztett „Magyar Könyvtár“, most kezd meg füzeteiből a negyedik század, előkelő nevekkel és kiváló munkákkal. Beöthy Zsolt, akinek neve már a vállalat legelső számának címlapját is ékesítette, a „Magyar Könyvtár“ iránt érzett állandó rokonszenvét most azzal mutatta ki, hogy átengedte számára Wesselényi Miklósról Zilahon mondott remek emlékbeszédét. Melléje sorakozik Mikszáth Kálmán, e klasszikus elbeszélőnk, a ki legjelesebb munkáit most sorra adja ki a „Magyar Könyvtár“-ban; ezuttal „Prakovszky, a siket kovács“ került sorra, a vállalat két számát töltve meg. A külföld klasszikusai közül most Demosthenes jelenik meg, a kinek Philippikáit Borsos Károly oly zamatos magyarsággal, oly világos és egyszerű stílusban fordította le, hogy a művelt nagy közönség bizonyára sietni fog megismerni belőle a nagy görög politikai szónokot, a kit annyit emlegetnek, de oly keveset olvasnak. Végül becses ismeretterjesztő olvasmány is van ez új sorozatban: ifj. Hegedüs Sándor írja le amerikai uti élményeit „Az óriások világa“ című füzeten, elevenen, érdekesen, költői tollal. Egy-egy szám ára 30 fillér. Teljes jegyzéket kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal: Andrássy-ut 21.

**Révai kalendárium 1903.** A könyvvásárló közönség körében nagy népszerűségnek örvendő Révai Kalendáriumnak most jelent meg az 1903. évre szóló folyama. Mint a múltban, úgy most is igen érdekes és változatos a tartalma. Célja e kalendáriumnak, hogy megőrmertesse és megkedveltesse a publikummal a magyar irodalom kiválóbb termékeit, azokat, melyeket megszerzői érdemes is, szükséges is. Emellett hasznos utmutatással szolgál a könyvvásárlásra és könyvtár-berendezésre nézve, érdekes cikkeket tárgyalja az irodalmi kérdéseket és elbeszéléseket közül a legkiválóbb írók tollából. Tartalmából kiemeljük Salgó Ernő cikkét Rákosi Viktorról, kinek munkái most indulnak meg egyöntetű összkijadásban, a mi az idei könyvpiac legfontosabb eseménye. Érdekes irodalmi újdonságnak jelzi továbbá Falk Miksa „Kor és jellemrajzok“ című művének megjelenését és érdekes cikket hoz a jeles politikusról. Az ismeretterjesztő cikkek egész sor mellett Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Eötvös Károly és Rákosi Viktor elbeszélései gazdagítják a kalendárium tartalmát. A Révai kalendáriumi Intézet ingyen kapja meg bárki, ha a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársasághoz (Budapest, VIII., Üllői-ut 18.) fordul.

**A kert,** a kertészet összes ágait magába foglaló kertészeti szaklap, f. évi 21-ik számának tartalma: konyhakertészet, gyömoléscsészet, díszkertészet, tárca, méhészet, közhely és távolról, gép- és eszköztár, világszemle, hírek, apró szakközlemények, szerkesztői üzenetek, fametszetek. Ára a havonként kétszer megjelenő szaklapnak egy évre 6 K, kertészek részére 4 K. Előfizethetni a lap kiadó hivatalában (Budapest VII., Rottenbiller-utca 33 sz.)

## A Magyar Birodalom Története.

(Acsády Ignác műve. Megjelenik 2 kötetben 40 füzeten. Kiadja az „Athenaeum“. Egy-egy füzet ára 60 fillér.)

A magyar nemzet ezer éves életének fordulóját nálunk páratlan munkával ünnepelte meg az Athenaeum, kiadván a Szilágyi Sándor szerkesztette tíz kötetes történetet. A nagy nemzeti ünnephez méltó vállalkozás volt ez: legjelesebb történetíróink szövetkeztek arra, hogy az ezer éves mult lehető hű képét állítsák a nemzet elé. Ez a nagyszabású munka ma minden köz- és

minden valamire való magánkönyvtárnak legértékesebb kincse, a történeti tudat, a nemzeti büszkeség állandó táplálója. Ám bármily nagybecsű is ez a mű, már megjelenésekor önkéntelen merült fel a közökhajtás, hogy a magyar nemzet története irassék meg egy kisebb szabású műben is, mely a hiteles források lelkiismeretes felhasználása tekintetében nem marad mögötte a tiz kötetes munkának, de kisebb terjedelmével, előadásának egységes hangjával lehetővé teszi, hogy az ugynevezett „nagy közönség“ is olvassa nemzetének dicsőséges multját. Olvassa olyan könyvből, mely alapos buvárkodások nyomán készült, melynek nyelve, hangja, előadásának módja véges-végig egy s melynek írója már tanúságot tett arról, hogy erős hazaszeretete sem teszi elfogulttá: osztályokon, felekezeteken felül emelkedve a tiszta igazságot szolgálja; a maga valóságában állítja élénk nemzetünk erényeit, hibáit; igazságosan mér a nemzet minden osztályának; nemesak a hadverő hősök érdemeit méltatja, de azokét a esőndben dolgozó munkásokét is, kik e nemzet anyagi és kulturális fejlődésének becsületes munkásai valának.

Egy ilyen történeti munka megírására egyike a leghivatottabbaknak Acsády Ignác, kinek a tiz kötetes történeti műből a XVI. és XVII. század történetének megírása jutott s ki e korszak közállapotainak eleven színű és alapos megrajzolásával elévülhetetlen érdemeket szerzett. Hogy Acsády nemesak e korszaknak alapos ismerője, de nemzetünk ezer éves történetének is, a kezdet-kezdetétől a mai napig, azt régóta tudjuk róla. Köz- és magánlevéltárainknak ő a legszorgalmasabb kutatója s nagy előnye, hogy benne az alapos kutató, a kritikus szemmel néző tudós s az eleven tollú író igazi harmóniában egyesül.

»Első történetirői buvárlataim óta foglalkozom az eszmével — írja új könyve előszavában — hogy megírom nemzetünk egész történetét s már akkor megkezdtem idevonatkozó tanulmányaimat. Az utóbbi öt évet kizárólag rekik szenteltem, s nyugodt lélekkel mondhatom, hogy nincs olyan régiebb vagy újabb, hazai vagy külföldi történelmi szakmunka, — melyről tudomást szerezhettem — a melyet át nem olvastam s céljaimra értékesíteni nem igyekeztem volna. *Ezer meg ezer könyvet* néztem át, a feldolgozott munkákat éppen úgy, mint a krónikákat, különösen peddig a roppant tömegű okleveleket s a többi közvetlen kútfőket.«

Ime így nyilatkozik Acsády arról az előkészítő munkáról, melyet maga végezett. És most előttünk a két kötetre tervezett, 40 füzeten megjelenő munka első füzeté. Bizalommal olvassuk a tervezetet s nyomában az első füzetet, a honfoglaló ősök titáni munkájának színes, eleven rajzát. Egy kipróbált hitelű történetirő vezet minket, egy igaz hazafi gyújt nekik tüzet, melynek fényénél látjuk a hatalmas, az erős *Magyar birodalmat* s eltölti lelkünket, szívünket a magyar nemzet történeti hivatásának fölemelő érzete, a gyáva esüggeteget elűző büszke tudata. Előtünk áll a nemzet, melynek minden rétege kivette részét a magyar állam megalkotásának, megszilárdításának nagy nehéz munkájából: nemes és jobbágy, tudós és költő, kereskedő és iparos. Így válik e könyv a magyar állam és a magyar nép igazi történetévé. A történetirő igazságot szolgáltat a névtelen hősöknek. A történetirő megmutatja nekünk, hogy nemesak a kard védte és tartotta meg e földet számunkra ezer éven át, de szorgalmas kezek iparkodása, a nemzet művelődésén dolgozó elmék fáradozása is. Így együtt látva, olvasva a nemzet egészének munkáját, multunk dicsőségesebb fényben ragyog s önként jelölődik meg az út, melyen haladnunk kell, hogy a *Magyar-birodalom* való igazság, ennek a nevezetnek teste és lelke legyen.

Acsády — igen helyesen — két főkorra osztja nemzetünk történetét: a nemzeti királyok és a Habsburgok korára; amaz a honfoglalástól 1540-ig terjed, vagyis az utolsó nemzeti király, Szapolyai János haláláig, a másik a jelen korig. E két főkorszak keretében tárgyalja, több kisebb korszakra osztva, nemzetünk történetét. A kiadó Athenaeum régi híréhez méltó külsőt adott a nagyot ígérő könyvnek. Papiros és nyomás az ujkori nyomásművészet dicsőítője, nemkülönben a színes képmellékletek is, melyekből mutatónk találjuk az első füzeten Szent István palástját, Magyarország térképét Nagy Lajos király korából s Vajda-Hunyad várát. Magában a szövegben is művészi kivitelű régiebb és újabb alkotásu ké-

pek, melyeken oly édes megpihentetni szemünket: imé, a mi honfoglaló őseink, kik bölcsességgel, vitézséggel megszerezték e földet, majd pedig beillesztették e szilaj, bátor fajt a műveltebb európai nemzetek közé, hogy idővel versenyre kelhessen e nemzetekkel műveltség dolgában is. Igen, műveltség dolgában is, anélkül azonban, hogy nemzeti jellegét elveszítse.

Ugy tetszik nekünk, hogy a *Magyar-birodalom története* az utóbbi évek legkedvesebb könyve lesz. Azt a szakadékat tölti ki ez a könyv, mely bántóan tátongott előttünk: nem volt történeti könyvünk, mely terjedelmével az arany középutat foglalja el. Nem oly kis terjedelmű, hogy e miatt a műveltebb olvasóközönség igényeit ki nem elégítheti s viszont nem oly nagy terjedelmű, hogy e miatt ne olvashassa végig az élet gondjaival küzdő sokaság. Mindenképpen szerencsés gondolat volt tehát az Athenaeumtól, hogy a közszükséget így eltalálta, mert a művelt de szegényebbrendű ember is megkapja ez uton a maga történeti könyvét: oly könyvet, melyet végig is olvashat.

A *Magyar-birodalom története* — a tervezet szerint — 80 ivnyi terjedelemben, 40 két ives füzeten jelenik meg. Egy-egy füzet ára 60 fillér. Elő is lehet rá fizetni hat füzetenként 3 korona 60 fillérrel, tizenkét füzetenként 7 korona 20 fillérrel, tiz füzetenként 6 koronával, vagyis a 40 füzetes, két kötetes munka ára 24 korona. Az Athenaeum biztosítja az előfizetőket, hogy a tervezett 40 füzetenél sem több, sem kevesebb nem lesz e füzetek száma s végezetül díszes és jutányos áru bekötési táblákról is gondoskodik, tehát e füzetes kiadás vevői a teljes munkát nyugodtan megrendelhetik. Oly kiadóról van szó, hogy mi is mondhatjuk: nyugodtan megrendelhetik. Nyugodtan és örömmel. Mi érdekeljen minket, ha saját nemzetünk története nem érdekel?

## A divat.

— A Divat Ujságból. —

Jön a tél, de zordságától való félelmünk rögtön alább száll és lassanként teljesen elenyészik, a mint a divatját nézzük, a mely valóságosan kívánatosá teszi a hideget, hogy azokat a helyes, formás, prémekkel díszített, vagy egészen prémből készült téli holmikát, a melyeket a divatos kirakatok oly bőséggel kínálnak, magunkra ölt-hessük.

Eddig a bunda alatt mindig csak valami nagyon nehezet vagy melegezt képzelt az ember. Ma már a bunda és bundás dolgok is a divatos formákhoz simulnak és nemesak meleg, de illő, még pedig igen jól illő ruha-darabok. Akár a kis bő bundás kabátokat, akár a kerek, elől földig avagy térdig nyúló gallérokat, akár csak egy-egy melegebb bársonybluzt nézünk, a melynek összes díszje egy hófóhér, fekete-pettyes hölgy-menyét gallér (hermelin), hát azt látjuk, hogy a prém bélés is, felsőruha is, dísz is. És tán legkivált dísz. Díszje ma mindennek, a kalaptól kezdve a ruhánk derekának, aljának, még az alsószojnyának is.

A legdivatosabb a perzsaprém és chinchilla, a hermelin (hölgy, vagyis fehér menyét), a coboly, a skunk, a nyere. És meg kell említenem a tatár- vagyis szürke mókust, a melyet eddig csak a finom bundák bélelésére szoktak használni — most fordult a sorsa — belül kerül a selyem- vagy plüss-, vagy brokátbélés és a kis szürke mókuska háta közepéből összeállított bunda kerül ki.

A kabátok mind igen kényelmes formák, csak nagyon sokan fogják sajnálni a magas gallérok teljes kimulását, amelyek az igaz, hogy elkényeztették a nyakunkat, de másrészt meg oly kelle-mesen védelmezték még a fülünket is a hideg szél ellen.

Kis leányaink már sürűn kezdik kérdegetni, hogy de hát a farsang? Mit fogunk a farsangon viselni? Nos, ebből is elárulhatunk annyit, hogy leginkább a gyönyörűséges crèpe de chine, aztán a nagyszerű túllt, vasalt bársonyt és csipkével bedolgozott selyemkelméket. A forma nagyon a fodros felé hajlik, lesz még végig plüssszoknya is és hosszú lebegő ujjak. A dísz helyét mintha teljesen a libegő szalagcsokrok akarnák elfoglalni, csaknem minden egyéb kizárásával. Hanem még messze vagyunk a farsangig — addig még többször beszélhetünk erről.

Ida.

A Divat Ujság minden hónapban kétszer jelenik meg. Előfizetési ára nagyon olcsó: negyed évre, postán való szétküldéssel, két korona husz fillér. Előfizetni legcélszerűbben a kiadóhivatalba intézett postautalványon lehet. A Divat Ujság kiadóhivatala Budapesten, VIII., a Rökk Szilárd-utca 4. számú házában van.

## Közgazdaság.

**A műtrágyák jelentősége a szőlőtermelésben.** Elégge ismeretes már nálunk is, hogy a homoki szőlőkben milyen nagyszerű eredményeket lehet elérni kizárólag műtrágyák alkalmazásával is. Franciaországban azonban még sokkalta kiterjedtebb mérvben a borkrisis beálltával, napirenden van ezen kérdés fejtegetése és kísérletekkel való támogatása. Bennünket magyarországi szőlősgazdákat annyival is inkább érdekel a dolog, mert a hazai kísérletek ezideig jóformán kizárólag csak a homoki szőlőkre terjeszkedtek ki, holott Franciaországban a kötött talaju szőlőkben is kitünő eredményeket érnek el a műtrágyák alkalmazásával. Azon alábbi adatok, melyeket legelső rangú szakemberek nyomán közlünk, kizárólag kötött talaju phylloxera által elpusztított s felújított szőlőkben szerezettek.

E. Durand szerint a bor értékét illetőleg meg kell különböztetnünk annak absolute és relative értékét. Első függ az éghajlat, a szőlőfaj és a talaj általános jellemétől. Utóbbi a helyi sajátos viszonyoktól és a többek között a tágyázástól. A Franciaországban végzett kísérletekből pedig kitűnt, hogy a műtrágyázás befolyással van a bornak úgy absolute mint relative értékére, mert nemesak a mennyiséget fokozza, de a minőségét is javítja.

Cost-Floret szerint a szőlőnek mind a három tápláló anyag pótlására van szüksége, de nem egyenlő mennyiségben. Legjobb eredményt rendszeren akkor érünk el, ha olyan keveréket létesítünk, melyben egy súlyrész nitrogén, 2 súlyrész foszforsav s 1—2 súlyrész káli van; az ilyen keverékkel nemesak a bor mennyisége növeltetik, hanem annak minősége is javíttatik, nevezetesen alkohol tartalma és aromája fokoztatik. Sőt miként G. Battanchon többek között kísérletekkel igazolja, olyan talajon, mely nitrogénben bővelkedik, foszforsav, káli és mésztrágyával, nitrogén nélkül is lehetett hektáronként 39 hektoliterrel fokozni a termést, mely még a jelenlegi alacsony borárak mellett is 230 frank tiszta haszonnak felelt meg.

Gouillon és Guirand azt tapasztalták, hogy négy évi trágyázási kísérlet végén a trágyák hatása átlag a következő volt: a salétrom nitrogén hektáronként 305 kg., a szuperfoszfát 422 kg., a kénsavas kálium hektáronként 568 kg. az istállótrágya hektáronként 287 kg. termés-növekedést idézett elő.

Legnagyobb hatása volt tehát a kálinak s azután a foszforsavnak. A salétromot nagy mennyiségben nem szabad alkalmazni; március előtt e trágya nem is szórandó ki.

Látnivaló az elmondottakból, hogy a műtrágyák használata még kötött talaju szőlőkben is mindenesetre kifizeti magát, ha helyesen és okosan lesz alkalmazva. Miután azonban a talajok minősége és tápanyagtartalma különböző, a műtrágyázás keresztülvitelére általános sablont felállítani nem is lehetséges. Ki-ki adott viszonyai között végezzen kicsinyben kísérletet, s az ott elért eredmények szerint alkalmazza ezután a legjobban bevált trágyakeveréket nagyban.

Piaci áraink a legutolsó hetivásáron 50 kilogrammonként.

	minőség szerint	Kor. -tól	Kor. -ig
búza		6.70	6.80
rozsa		5.60	5.90
árpa		5.20	5.60
zab		5.40	5.60
lóher		—	—
burgonya		—	—
tengeri		—	—
bükköny		5.—	—
hajdina		—	—
fehértbab		7.50	8.—
tarkabab		5.—	—

**Henneberg-selyem** — csak akkor valódi, ha közvetlenül tőlem rendelik — bluzokra és ruhákra fekete, fehér és színes 60 krajcártól 14 frt 65 krajcárig méterenként. Mindenkinek bérmentve és vámmentesen házhoz szállítva. Minták postafordultával. — Schveiczba küldött levelekre kétszeres bélyeg ragasztandó. G. Henneberg es. és kir. udvari szállító selyemgyára Zürichben.

Nyílt-tér.\*

**Ferenc József**

**keserűviz**

az egyedül elismert kellemes ízű természetes has-hajtószer.

\*E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelés szerkesztő: dr. Csák Károly.  
Társzerkesztő és kiadó: Udvardy Ignác.

ALAPITTATOTT 1874.

**ÓRÁK,**  
ARANY-EZÜST-ÉKSZER  
ÉS CHINA EZÜST TÁRGYAK  
6 ÉVI JÓTÁLLÁSSAL -  
RÉSZLET FIZETÉSRE is.  
**REICH MÓR és FIA**  
ÉKSZERÉSZKNÉL  
• SZEGEDEN. •  
JAVÍTÁSOK PONTOSAN  
ESZKÖZÖLÉNEK.  
NEMTÉTSZŐ TÁRGYAKAT  
KICSERÉLJÜK ESETLEG APÉNZI  
VISSZA KÜLDJÜK.  
MAGYKÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE

**Brázay-féle**

sósorszesz

nélkülözhetlen háziszer.

== Kapható mindenütt. ==

**A csabrendeki fogyasztási szövetkezet**

**Mérlegszámlája**

1901. január 1-től december 31-ig.

**Vagyon.** 1. Pénztárhely 54 K 20 f. 2. Árukészlet leltár szerint 2.463 K 35 f. 3. Kint levő követelések 1.107 K 18 f. 4. Üzleti berendezés 455 K 38 f. Összesen 4.084 K 11 f.

**Teher.** 1. Befizetett részvények 1.702 K. 2. Kiegyenlített számlák 1.982 K 11 f. 3. Sümegi takarékpénztárba 200 K. 4. 1901. évi nyereségnyereményegyenleg 200 K. Összesen 4.084 K 11 f.

**Eredmény számla.**

**Bevétel.** Áruknál nyers bevétel 10.132 K 14 f.

**Kiadás.** 1. Üzletvezető fizetése 405 K 28 f. 2. Házbérre 80 K. 3. Pénztárnok és jegyző fizetése 200 K. 4. Üzleti költségek és napidíj 211 K 55 f. 5. Fuvarokra 225 K 24 f. 6. Levelezések és folyamodványok 55 K 60 f. 7. Biztosítás, adók, kamat 140 K 73 f. 8. Számlák kiegyenlítésére 8.813 K 74 f. Összesen 10.132 K 14 f.

Kelt Csabrendeken, 1902. június 25-én.

Kopeller György s. k. elnök. Baráth József s. k. alelnök.

Igazgatóság: Forgács István s. k. Németh András s. k. Lukács Sándor s. k. Horváth József s. k. Persaits József s. k. Hegyi György s. k. Soós Ferenc s. k. Baráth István s. k. Somogyi János s. k.

A fenti zárszámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben és az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készültnek és azok egyes tételeit a fő- és segédkönyvekkel teljesen megegyezőnek találtuk.

Felügyelő bizottság: Varga Ferenc s. k. Németh Károly s. k. Novák Sándor s. k. Szemerlak Antal s. k.

**Hirdetmény.**

Alulírott eljárás az ezzel közölré teszi, hogy **Boczföld község vadászati jogának**

1903. február 1-től 6 egymásután következő évre leendő bérbeadása 1902. november hó 19-án d. e. 11 órakor fog a boczföldi bíró házában megtörténni.

Az árverési feltételek a baki körjegyzői irodában megtekinthetők.

Boczföld, 1902. nov. 3.

Kumper Márton  
körjegyző.

Monok Bódi  
bíró.

1693. sz./á 1902.

**Hirdetmény.**

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur az 1902. évi szeptember hó 29-én kelt 37017. sz. rendeletével a hodosáni m. kir. állami elemi népiskola számára emelendő ház építését **37506 K 51 f.**, továbbá 150 ígás és 1700 kézi napszám erejéig engedélyezte.

A fentemlített munka kivételének biztosítása céljából az **1902. évi december hó 3-ik napjának 10 órájára** a zalaegerszegi m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhívottnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az engedélyezett 39956 K 51 f költségösszeg 5%-nak megfelelő bántópenznek az állampénztárnál (adóhivatalok, vámhivatalok, sóhivatalok stb.) történt letételét igazoló pénztári nyugta esatolandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Kelt Zalaegerszegen, 1902. évi november hó 3-án.

A m. kir. államépítészeti hivatal.

A hivatal főnöke:

**Lányi Kálmán**  
kir. főmérnök.

**Hirdetmény.**

Ő cs. és apostoli királyi Felségének legfelső elhatározása folytán ezennel megindítatik

**a XXIII. magyar királyi államsorsjáték**

rendezése. Az ezen sorsjáték után remélhető tiszta jövedelem következő közhasznú és jótékony célokra fog fordítatni 11 (tizenny) egyenlő részben: 1. a vagyontalan állami tisztviselők özvegyei és árvái segélyezésére szánt alap, 2. a kézdivásárhelyi és vidéki Rudolf-kórház, 3. a Magyar Gazdaasszonyok országos egyesülete, 4. a Magyar Országos központi Fröbel-nőegylet, 5. a budapesti Mária Dorottya-egyesület, 6. a budapesti első gyermekmenhely-egyesület, 7. a horvát Mensa Academica, 8. a Stefánia pesti gyermek-kórház egylet, 9. az országos díjnok-egylet, 10. a budapesti poliklinikai egyesület, 11. a budapesti Mária congregatió.

Ezen sorsjáték összes, 7691-ben megállapított nyereségei az alább következő játéktér szerint **365.000 koronára** rugnak, és pedig:

1 főnyeremény 150.000 korona	2 nyeremény à 5.000 korona	50 nyeremény à 100 korona
1 " 50.000 " 5 " 2.000 " 100 " " 50 "		
1 " 20.000 " 10 " 1.000 " 1000 " " 20 "		
1 " 10.000 " 20 " 500 " 6500 " " 10 "		

Az összes nyeresemények készpénzben fizettetnek ki.

A húzás visszavonhatlanul **1902. évi december hó 30-án** Budapesten történik. Egy sorsjegy ára **4 koronával** van megállapítva.

Sorsjegyek kaphatók: a m. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Csepel-rakpart, Vámpalota), továbbá: valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatalnál, vasuti állomásokon s a legtöbb dohány-tözsében és váltó-üzletben.

Budapesten, 1902. évi július hó 1-én.

A m. kir. lottójövedéki igazgatóság.

## Szőlőoltványok

szokvány minőségben és európai nemes gyökeres és sima vesszők mélyen leszállított árákon. Oltványok ezre 90—100 forint. Mindenik a legkiválóbb bor- és csemegafajokból, fajtisztán, teljes jóállással. Ha a szállítvány a megrendelésnek meg nem felelne, úgy az oda- és visszazállítási költséget, valamint a megrendelő által kifizetett összeget hiány nélkül azonnal visszafizetem. Így mindenki ebbeli szükségletét az én költségemen házához szállítva tekintheti meg.

## ÉLŐKERÍTÉS.

**Gleditschia csemetek és magvak.**  
Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívüli csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át, úgy hogy a bekerített részek teljesen kulccsal zárhatók. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott ültetési és kezelési utasítás mellékeltek. Bővebb tájékozás végett szíves fénynyomatu díszes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzéken kívül oly könyvet kap ezzel, ki címét egy levelezőlapon tudatja, mely nincsen az a ház vagy család, a hol annak tartalmát haszonra ne fordítanák, városban, falun, pusztán gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is érdekében áll, kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek.

**Diócsemeték.** Kétéves, óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva, ennek tenyésztése majd minden gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Cím: „Érmelléki Első Szőlőoltvány-Telep.” Nagykágya, u. p. Székelyhid.

## FERNOLENDT

cipő fénymáz, a világ legjobb fénymáza és Glanzcerème világos cipők számára legszebb fényt adnak és megtartják a színt állandóan. Sárga vagy barna bőrből készült foltos cipők Lyosin alkalmazásával egész új szint kapnak.

Alapított 1812-ben. Gyárraktár Bécsben I. Schulerstrasse 21. Mindenütt kapható.

3744/P. 1902.

## Hirdetmény.

A csabrendeki fogyasztási szövetkezet közhírré teszi, hogy a „Csabrendeki fogyasztási szövetkezet” az 1902. évi június 29-én megtartott rendkívüli közgyűlés határozata folytán **feloszlik.**

Felhivatkak ennél fogva a szövetkezet hitelezői, hogy igényeiket a jelen hirdetmény harmadszori közzétételétől számított hat hónap alatt a szövetkezet ellen annál is inkább érvényesítsék, mert ellenesetben a hat hónapi idő lejártá után a szövetkezet összes vagyona az üzleti felszerelésekkel és árukkal együtt szabadkézből vagy nyilvános árverésen eladatik és a befolyandó vételár a tagok között üzletrészeik arányában fog felosztatni.

Csabrendek, 1902. augusztus 6.

A csabrendeki fogyasztási szövetkezet igazgatósa.

ad. 7405/tkv. 1902.

### Árverési hirdetményi kivonat.

A zalaegerszegi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. Kincstár végrehajtónak Balázs Mária Kálmán Mihályné végrehajtást szenvedő elleni 257 K 30 f tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a zalaegerszegi kir. törvényszék területén lévő, a hetési 19. sz. tjkvben végrehajtást szenvedő tulajdonán felvett következő ingatlanokra: I. † 1292. hrsz. alattira 87 korona,

† 1311. hrsz. alattira 279 korona, † 293/b hrsz. alattira 38 korona, † 1206/b hrsz. alattira 37 korona, † 1210/b hrsz. alattira 24 korona, † 463. hrszám alattira 26 korona, † 2069. hrsz. alattira 37 korona, † 770/c hrszám alattira 38 korona, † 1149/b helyrajzi szám alattira 163 korona, † 1205/b hrsz. alattira 37 korona, † 1207/b hrsz. alattira 149 korona, 1209/b hrsz. alattira 24 korona, † 1606/b hrsz. alattira 21 korona; II. a hetési 349. sz. tjkvben felvett ingatlanokból végrehajtást szenvedett 1/9 rész jutalékára és pedig: † 1652. hrsz. alattira 2 korona, † 1679. hrsz. alattira 1 korona; III. a hetési 437. sz. tjkvben felvett ingatlanokból ugyanannak 1/3 rész jutalékára és pedig: † 571. hrsz. alattira 14 korona, † 607. hrszám alattira 33 korona, † 610. hrsz. alattira 89 korona kikiáltási árban az árverés elrendeltetik és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1902. évi november hó 26-ik napján d. e. 10 órakor Hetesen a község házában megtartandó nyilvános

árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 8 K 70 f, 27 K 90 f, 3 K 80 f, 3 K 70 f, 2 K 40 f, 2 K 60 f, 3 K 70 f, 3 K 80 f, 16 K 30 f, 3 K 70 f, 14 K 90 f, 2 K 40 f, 2 K 10 f, 20 f, 10 f, 1 K 40 f, 3 K 30 f, 8 K 90 f-t készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 48. §-a alatt jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. szám alatt kelt I. M. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Zalaegerszeg, 1902. augusztus hó 2-án.

Rutich, kir. tszéki bíró.

## ALFA SEPARATOR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

## Tejgazdasági Gépgyár

BUDAPEST,

V., Bathory-utca 4.



GYÁRTELEP:

Petneházy-utca 8—10.

Szállít: mindennemű tejgazdasági gépeket és eszközöket.

Tejszövetkezetek és tejfeldolgozó telepek berendezése.

Tejgazdasági telepek ujjaszervezése.

Díjtalan tanácsadás minden tejgazdasági kérdésben.

Alfa Separatoraink eddig több mint 550 első díjjal lettek kitüntetve. Évi gyártás körülbelül 47.000 darab.

Óh jaj!



Megfojt ez az átkozott köhögés:

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásúak

**Egger mellpasztillái,**

az étvágyat nem rontják és kitünő ízűek.

Doboza 1 korona és 2 korona.

Próbadohoz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„N Á D O R”

GYÓGYSZERTÁR

Budapest, V., Váci-körut 17.

Éljen!



Egger mellpasztilla csakhamar meggyógyított

Kapható Zalaegerszegen: Kaszter Sándor, Sümegen: E. Dervarics István, Zalaszentgróton: Botfy Péter gyógyszerárakban.

## Schottola Ernő, Budapest, Váci-körut 33.

Műszaki központi üzlete, a ruggyanta-gyártás meghonosítója.

Ajánlja legújabb szerkezetű borfejítő gépeit, ruggyanta tömlőket és minden néven nevezendő pincegazdasági gépeket és eszközöket. Továbbá a Kosinszky Viktor féle szabadalmazott „Egyszerűség” szénkénegefecskendőt, mely a legjobb és legolcsóbb és emellett a legpontosabban adagol.

Árjegyzéket kiyánatra ingyen és bérmentve küld.

## Keresetetik megvételre

**4-5 drb. szeimenthali**  
jellegű előhasi üsző vagy tehén.  
Felvilágosítással szolgál a Gaz-  
dasági Egyesület titkári hivatala  
Zalaegerszegen.

## Kályharaktár.

Van szerencsém a nagyérdemű közön-  
ségnek és a magas arisztokráciának becses  
tudomására hozni, hogy itt **Zalaegerszegen**,  
Ujváros-utcában 31. és 33. számú saját  
házhelyiségemben levő

**disz- és mükályha készítő**  
telepemen és raktáromon

minden, a mai kor és divat kívánalmainak  
teljesen megfelelő s választékos készletben  
levő **disz- és mükályhák**, úgy a legújabb  
„Secession“ és „Empirie“ rendszerű, di-  
szes kiállítási kályhám, valamint **építészeti**  
**diszitményeim** vannak és a szilárdságot  
kezeskedve, azokat a legjutányosabb árban  
kiszolgálhatom.

S mivel minden törekvésem oda fog  
irányulni, hogy a szíves megrendeléseknél  
mind pontosság, mind ipartárgyaim kifo-  
gástalan minőségbeni kiszolgálásával ma-  
gamnak a megelégedésteljes bizalmat minél  
jobban megnyerhessem: tisztelettel meg-  
jegyzem még azt is, hogy üzlettelepemen  
szintén az egyszerű s ugynevezett «Szemes»  
kályhák is díszes és szilárd kiállításban és  
a lehető legolcsóbb árakban kaphatók.

Ezeknél fogva a szíves megrendeléseket  
várva, becses pártolást kérek, s kiváló  
tisztelettel

**Németh Gábor,**  
agyagdisz- és mükályha készítő.

Lakik Zalaegerszegen, Ujváros-utca 31.,  
33. szám alatt.

(Az 1896-iki ezredéves országos kiállításon kitüntetve.)



Köhögés és rekedség ellen nincs jobb a  
**RETHY-féle**

**pemetefű cukorkánál,**

de vásárlásánál vigyázzunk  
és határozottan **RETHY-félét** kérjünk, mivel  
sok haszontalan utánzata van.

1 dohoz ára 60 fillér.

Csak **RETHY-félét** fogadjunk el!

Egyedül valódi angol

## BALZSAM Thierry A. gyógyszerésztől

közegészségügyileg megvizsgálva és jóváhagyva.

Az üvegek felszerelése a kereskedelmi törvények védjegyoltalma alatt áll.



Allein echter Balsam  
aus der Schutzzeitung  
des  
A. Thierry in Pragrad  
in Rohitsch-Sauerbrunn.

Ezen balzsam belsőleg és külsőleg használható.

1. A tüdőnek és mellnek összes betegségeinél elérhetetlen gyógyszernek bizonyult, megszünteti a katarrhust és köpetkiválást, a fájdalmas köhögésnek elejét veszi, sőt még régebbi betegségeket is gyógyít. 2. Kiváló hatással van torokgyulladásnál, rekedtségnél és a torok összes betegségeinél. 3. Alaposan kifirtja a hideglelést. 4. Meglepő gyorsan gyógyít gyomorgörösöt, kólikát és szakgatásokat. 5. Jótékony hashajtó és vértisztító, tisztítja a veséket, megszünteti a hypocondriát és melancholiát és előmozdítja az étvágyat és emésztést. 6. Kiváló hatása van fogfájásnál, lyukas fogaknál, szájpenész, továbbá minden fog- és szájbetegségnél és megszünteti a felbőfögést, valamint a száj és gyomor rossz szagát. 7. Külsőleg csodás gyógyszer minden sebre, úgymint hópörösenés, sipoly, szemölcs, égési seb, fagyott testrés, rüh, kosz és kiütések, megszünteti továbbá a fűfájást, zugást, szakgatást, köszvényt, fülfájást stb. Tessék mindig vigyázni a zöld apaca-védjegyre, mint fent látható! Hamisításoktól legjobb óvszer egyenesen a gyárból eredeti kartonokban bérmentve az osztrák-magyar monarchia minden postállomásra 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronáért hozatni. Bosznia és Herzegovinába 4 korona 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. Szétküldés csak az összeg előzetes utalványozása vagy lefizetése mellett.

**Miért szenved?** mikor önnek a biztos gyógyulásra a **legrégebbi sebeknél** is kilátása van és majdnem mindig elkerülhetni a fájdalmas operációt vagy amputálást, ha

**Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi**

## centifolia-kenőcsét

használja, mely a sebek gyógyításában rendkívül jó hatással van, a fájdalmak enyhítésében pedig elérhetetlen. Valódi centifolia-kenőcs használhatók: a gyermekágyasok mellbajainál, a tejelválasztás akadályainál, mellkeményedésnél, vörhenynél, mindenféle régi bajnál, nyílt sebeknél lábakon és csontokon, sebeknél, sós-csúsz, dagadt lábknál, sőt csontszűnál is; ütött, szúrt, lőtt, vágott és roncolt sebeknél; az idegen testek kiválasztásánál, mint üveg- és faszilánk, homok, dara, tövis stb.; mindenféle daganat, kinövés, karbunkulus, új képződmények, valamint ráknál, körömméregnél, körömdaganatnál, hólyagnál, menéstől kibesesegett lábknál. Égett sebek minden nemét, fagyott testrészek, a betegek fekvéstől eredt sebeit, a nyakon támadt daganatot, vér daganatot, fülbajt és a gyermekek sebesedését stb., stb. Szétküldés csak az összeg előzetes beküldése ellenében. 2 tégely csomagolással, postaköltséggel és szállítólevéllel együtt 3 korona 50 fillér. Számítatlan elismerő bizonyítvány eredetiben megtekinthető. Mindenkit óvok hamisítványok vételétől és kérem vigyázni, hogy minden tégelyen a cég: „Órangyal-gyógyszertár Thierry (Adolf) Limited Pragrad“ beégetve legyen.

E két gyógyszerében felülmulhatlan szer sohasem romlik el, ellenben minél régebbi lesz, annál értékesebb és hathatósabb, és sem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik, így tehát az év bármely szakában küldhető. Majdnem mindig van hatásuk és segítenek, legalább az orvos megérkezéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy efféle sokszorososan ajánlt hasonló, de hatástalan szereket használni, melyekért csak legfeljebb a pénzt dobjuk ki, hanem maradjunk csak e mellett a két régi elismert jó, olesó, megbízható, amellet teljesen ártatlan, világhírű szernél, melyeknek minden családnál találhatóak kellene lenni. Ahol a fent ismertetett védjegyekkel valódián kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és címezni:

Thierry (Adolf) gyógyszerész Limited Órangyal-gyógyszertára. Pragrada Rohitsch Sauerbrunn mellett.  
Közp. raktár Budapesten: Török J. gyógyszerész, Zágrábban: Mittebach J. gyógyszerész és Bécsben: Brady C. gyógyszerésznél.

## Gyomorbetegeknek,

akik meghűlés, gyomortájerhelés, élvezhetlen, nehezen emészthető, túlhideg vagy meleg eledel, vagy szabálytalan életmód folytán gyomorbajban, gyomorkatharusban, gyomor-fájdalomban, nehéz emésztésben vagy elnyálkásodásban szenvednek, a rég kipróbált jó hatású **emésztési és vértisztító szert** ajánljuk, mely az

## Ullrich Hubert-féle

növény bor.

Kiváló gyógyszerjének talált növényekből jó borral vegyítve készült, erősíti az ember gyomorszerveit anélkül, hogy gyomorhajtó szer lenne. Eltávolítja a véredények zavarait, tisztítja a vért minden romlott, betegséget előidéző anyagoktól és hathatósan működik az egészséges vérképződésre.

Ezen bornak kellő időben való használata mellett minden jelenség, mint fűfájás, felbőfögés, gyomorgégés, melyek idült gyomorbajknál leggyakrabban előfordulnak, már a kezdetleges használatnál megszűnnek. Szorítás, kólikafájdalmak, szívverés, álmatlanság ezen növénybor használata mellett gyorsan megszűnik.

Halvány, aszott kinézés, vérhiány a legtöbb esetben a hiányos vérképzésnek és májbetegségnek a következményei, amelyeket legbiztosabban gyógyít ez a növény bor, mely fokozza az étvágyat, elősegíti az emésztést, javítja a vérképződést s a betegnek új erőt szerez, amit számos elismerő és köszönő írat igazol.

A növény bor üvegenként 3 és 4 koronáért kapható a gyógyszerházakban Zalaegerszegen, továbbá Zalaszentgróth, Vasvár, Körmend, Nova, Pacsa, Keszthely, Sümeg, Jánosháza, Devecser, Kisczell, Mura-szombat, Bellatincz, Marezali, Tapoleza, Nagykanizsa, Letenye, Csáktornya, Perlak, Szombathely, Csabrendek, Sárvár, Nemetújvár, Szentgothárd, Óriszentpéter, Alsólendva, Muraszterdahely, Komárom, Nemesvid, Pápa, Nádasd, Vaspör, Szőcs, Baksa, Bak, Pölöske, Zalaszentlászló, Boba, Középbisztricz, Pincze, Páka, Újdvár, Nagyrada, Csákány, Simontornya, Tapsony, Kéthely, Nyirád, Ajka gyógyszerházaiban, illetve fűszerkereskedéseiben, valamint minden nagyobb és kisebb helyen Magyarországon és az egész osztrák-magyar monarchiában a gyógyszerházakban.

**Utánzatoktól óvakodni kell**

és csak

**Ullrich Hubert-féle növ. bor.**

kérendő.

A zalaegerszegi gyógyszerházak 3 vagy több palack növény bort eredeti áron szállítanak az ország bármely részébe.

Ad. 5389. sz./P. 1902.

### Hirdetmény.

A **Pórszombat** község határához tartozó meddes-pusztai szőlőbirtokok tagos arányosítási ügyében a kihasításról készült mérnöki munkálatoknak és ezzel kapcsolatban az osztályozás, becslés és az elhelyezésről felvett jegyzőkönyveknek hitelesítésére határnapul **1902. évi november hó 10-ik napjának d. e. 9 órája** Pórszombat községben a községbíró házához kitűzetvén: az érdekelt birtokosok felhivatnak, hogy a tárgyalásra annál inkább megjelenjenek, vagy kellő képviseltetésükről gondoskodjanak, mivel elmaradásuk a tárgyalás megtartását gátolni nem fogja.

Az ismeretlen tartózkodású és távollevő érdekeltet **Boschán Gyula** zalaegerszegi ügyvéd ki-rendelt ügygondnok fogja képviselni.

A kir. törvényszék.

Zalaegerszeg, 1902. okt. 18.

Dr. Fritz  
kir. törvénz. bíró.

### Epilepsia.

Aki nyavalyatörésben, görcsökben és más idegbetegségekben szenved, kérjen ar-ról füzetet. Kapható ez a füzet ingyen és bérmentve a „**Hattyú**” gyógyszer-tárból **Frankfurt a. M.**

### Ingyen és bérmentve kap

mindenki egy kezelési könyvecskét, melyből bárki képes

legfinomabb

### Liköröket és Rumot

hideg uton minden készülék nélkül még a legkisebb mennyiségben is ország-szerte ismert arómáimmal elő-  
állítani.

### WATTERICH A.

Budapest, VII., Dohány-utca 5. sz. alatt.



**LINIMENTUM CAPS. COMP.**  
Horgony-Pain-Expeller

A Richter-féle  
egy régi kipróbált háziszert, amely már több mint 33 év óta megpróbáltatott hadőrszolgálati alkalmaztatni  
törvényes, cizvált és megújított.  
Intés: Silányabb utazások miatt bevásárláskor  
dobozokban a „**Richter**” védjeggyel és a „**Richter**” ózég-  
jegyzékkel fogadjunk el — 50 Ft., 1 k. 40 Ft. és 2 k.  
árban a legjobb gyógyszer-tárból kapható.  
Főraktár: **Török József** gyógyszer-tárból  
Budapest.  
**Richter F. Ad. és társa,**  
szász és kir. udvari szőlők.  
Rudolstadt.

# Egy jó családból való fiu tanoncnaak felvétetik Unger Antal könyvnyomdájában Zalaegerszegen.

## Nyujtsunk kezet a szerencsének!

Már sokan szerencsések lettek egy nálunk vásárolt sorsjegy által.

A legesélydusabb sorsjáték a mi m. kir. osztály-sorsjátékunk.

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeremény jut.

Legnagyobb nyeremény esetleg

# 1.000,000 korona.

1 jutalom 600.000, 1 nyeremény à 400.000, 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à 80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000, 8 à 15.000, 36 à 10.000, 67 à 5000, 3 à 3000, 437 à 2000, 803 à 1000, 1528 à 500, 140 à 300, 34450 à 200, 4850 à 170, 4850 à 130, 100 à 100, 4350 à 80, 3350 à 40. Összesen:

14.459.000 korona, azaz Tizennégy millió 459.000 korona

### SZERENCSENAPTÁR.

Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
1 97	1 8	1 32	1 4	1 1	1 17	1 1	1 36	1 1	1 3	1 1	1 1
2 637	2 2527	2 3059	2 1646	2 1230	2 3514	2 3536	2 3825	2 5136	2 5136	2 5136	2 5136
3 2542	3 8154	3 8223	3 8271	3 3531	3 3822	3 3825	3 4858	3 5371	3 5371	3 5371	3 5371
4 8742	4 4226	4 2027	4 3819	4 3819	4 4802	4 4805	4 5307	4 6146	4 6146	4 6146	4 6146
5 3796	5 5163	5 3018	5 4156	5 4156	5 5256	5 5256	5 6146	5 6583	5 6583	5 6583	5 6583
6 5162	6 5801	6 4278	6 5252	6 5252	6 6146	6 6146	6 6583	6 7138	6 7138	6 7138	6 7138
7 5622	7 6574	7 5207	7 6146	7 6146	7 6583	7 6583	7 7138	7 7812	7 7812	7 7812	7 7812
8 6574	8 6719	8 6618	8 6583	8 6583	8 7138	8 7138	8 7812	8 8342	8 8342	8 8342	8 8342
9 6719	9 7974	9 6581	9 7307	9 7307	9 7974	9 7974	9 8342	9 8997	9 8997	9 8997	9 8997
10 7307	10 8323	10 6718	10 8092	10 8092	10 8639	10 8639	10 9294	10 9949	10 9949	10 9949	10 9949
11 8323	11 8952	11 7974	11 8323	11 8323	11 8952	11 8952	11 9597	11 10292	11 10292	11 10292	11 10292
12 8952	12 10915	12 8327	12 9287	12 9287	12 10292	12 10292	12 10915	12 11639	12 11639	12 11639	12 11639
13 10915	13 10915	13 9178	13 10915	13 10915	13 10915	13 10915	13 11639	13 12363	13 12363	13 12363	13 12363
14 10915	14 12672	14 10915	14 10915	14 10915	14 12672	14 12672	14 13396	14 14120	14 14120	14 14120	14 14120
15 12672	15 9247	15 10915	15 9274	15 9274	15 9274	15 9274	15 9823	15 10372	15 10372	15 10372	15 10372
16 9247	16 8573	16 9274	16 1077	16 1077	16 1734	16 1734	16 2391	16 3048	16 3048	16 3048	16 3048
17 8573	17 2629	17 3057	17 1647	17 1732	17 3538	17 3538	17 4195	17 4852	17 4852	17 4852	17 4852
18 2629	18 3815	18 1657	18 3190	18 3322	18 3822	18 3822	18 4371	18 4920	18 4920	18 4920	18 4920
19 3815	19 4227	19 3209	19 3819	19 3822	19 4371	19 4371	19 4920	19 5469	19 5469	19 5469	19 5469
20 4227	20 5234	20 3818	20 4573	20 4573	20 5234	20 5234	20 5783	20 6332	20 6332	20 6332	20 6332
21 5234	21 5804	21 4418	21 5234	21 5234	21 6146	21 6146	21 6583	21 7138	21 7138	21 7138	21 7138
22 5804	22 6587	22 5234	22 6146	22 6146	22 6583	22 6583	22 7138	22 7687	22 7687	22 7687	22 7687
23 6587	23 6718	23 6048	23 6583	23 6583	23 7138	23 7138	23 7687	23 8236	23 8236	23 8236	23 8236
24 6718	24 7974	24 6587	24 7432	24 7432	24 8177	24 8177	24 8726	24 9275	24 9275	24 9275	24 9275
25 7974	25 8263	25 6718	25 8017	25 8116	25 857	25 857	25 9126	25 9675	25 9675	25 9675	25 9675
26 8263	26 9137	26 7974	26 8355	26 8357	26 8904	26 8904	26 9453	26 10002	26 10002	26 10002	26 10002
27 9137	27 10916	27 8274	27 9265	27 10362	27 10915	27 10915	27 11464	27 12013	27 12013	27 12013	27 12013
28 10916	28 10911	28 9199	28 10962	28 10962	28 10962	28 10962	28 11511	28 12060	28 12060	28 12060	28 12060
29 10962	29 10962	29 10962	29 10962	29 10962	29 10962	29 10962	29 11511	29 12060	29 12060	29 12060	29 12060
30 10962	30 9271	30 9271	30 9271	30 9271	30 9271	30 9271	30 9820	30 10369	30 10369	30 10369	30 10369
31 9271	31 9271	31 9271	31 9271	31 9271	31 9271	31 9271	31 9820	31 10369	31 10369	31 10369	31 10369

### Mikor van születésnapom?

Mindenki kiserelje meg szerencsésjét a születésnapjára feljegy-  
zettel számmal. Ezen naptárban az év minden egyes napjára más  
szám van feljegyezve, melyek postafordulattal megrendelés ese-  
tén nálunk kaphatók, úgy hogy bárki kiválaszhatja saját számát.

Ha időközben e szám elfogyott volna, hasonló küldünk.

Az egész vállalat állami felügyelet alatt áll.

Az I. osztály **eredeti sorsjegyek** tervszerű betétei a következők:

egy nyolcad (1/8) frt —.75 vagy 1.50 korona egy negyed (1/4) frt 1.50 vagy 3.— korona  
" fél (1/2) " 3.— " 6.— " " egész (1) " 6.— " 12.— "

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy az összegnek postautalványon való előzetes **beküldése**  
ellenében megkijűk. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megbízásokat kérünk azonnal, de legkésőbb

f. é. november hó 20-ig

hozzánk bizalommal beküldeni.

FIÓKOK:

- V., Váci-körut 4.
- Muzeum-körut 11.
- Erzsébet-körut 54.

## TÖRÖK A. és Tsa

BANKHÁZA.

BUDAPEST, VI., Teréz-körut 46/a.

Legnagyobb osztály-sorsjáték-üzlet hazánkban.

Sok és igen nagy nyereményt fizettünk ki nagyrabecsült vevőinknek és pedig rövid idő alatt  
kilenc millió koronánál többet.

Megrendelő levél levágandó.

T. TÖRÖK A. és Tsa bankházának, Budapest.

Ezennel megrendelek a m. kir. szab. osztály-sorsjáték I. osztályához ..... darab erede  
osztály-sorsjegyet a hivatalos tervzettel együtt.

A ..... korona összeg }  
utánveendő. }  
mellékelve küldöm. }  
mellékelve bankjegyekben (bélyegekbén). } A nem kívánt törlendő.

Pontos cím: